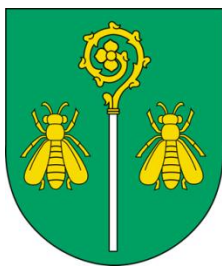

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Zamawiający:

Gmina Rząśnik
ul. Jesionowa 3
07-205 Rząśnik

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem
Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:
Joanna Kaszubska – Konsultant
Zuzanna Ciska – Analityk Stażysta

Spis treści

Wykaz skrótów	4
1. Wstęp	6
2. Efekty realizacji dotychczasowego programu	8
3.1 Charakterystyka gminy.....	9
3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne	9
3.1.2 Infrastruktura techniczna	11
3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego gminy	13
3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza	13
3.2.2 Zagrożenia hałasem	25
3.2.3 Pola elektromagnetyczne	27
3.2.4 Gospodarowanie wodami	28
3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa.....	38
3.2.6 Zasoby geologiczne.....	41
3.2.7 Gleby.....	43
3.2.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	44
3.2.9 Zasoby przyrodnicze	48
3.2.10 Zagrożenia poważnymi awariami.....	55
3.3 Zagadnienia horyzontalne	57
3.3.1 Adaptacja do zmian klimatu	57
3.3.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska	58
3.3.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe	59
3.3.4 Monitoring środowiska	60
4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	61
4.1 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska	61
4.2 Instrumenty realizacji programu	78
5. System realizacji programu ochrony środowiska	79
5.1 Zarządzanie ochroną środowiska w gminie	79
5.2 Monitoring programu ochrony środowiska	80
6. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	86
7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	106
Spis tabel, rysunków i wykresów	108

Wykaz skrótów

Art. – Artykuł

As – Arsen

B(a)P – Benzo(a)Piren

bd – brak danych

C₆H₆ – Benzen

CO – Tlenek węgla

CO₂ – Dwutlenek węgla

Dz.U. – Dziennik Ustaw

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

GPZ – Główny Punkt Zasilający

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych

IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Jedn. – Jednostka miary

jcwp – Jednolite Części Wód Powierzchniowych

jcwpd – Jednolite Części Wód Podziemnych

JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego

K – Potas

MŚ – Ministerstwo Środowiska

mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

N – Azot

nN – niskie napięcie

Ni – Nikiel

NO₂ – Dwutlenek azotu

O₂ – Tlen

O₃ – Ozon

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

OUG – Wyższy Urząd Regionalny

OZE – Odnawialne źródła energii

P – Fosfor

Pb – Ołów

PEM – Pole elektromagnetyczne

PCB – Polichlorowane bifenyle

PCK – Polska Czerwona Księga

PIB – Państwowy Instytut Badawczy

PIG – Państwowy Instytut Geologiczny

Pkt – Punkt

PM10 – mieszanina zawieszonych w powietrzu cząsteczek, których średnica nie przekracza 10 mikrometrów

PM2,5 – mieszanina zawieszonych w powietrzu cząsteczek, których średnica nie jest większa niż 2,5 mikrometra

PM – pył zawieszony

PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska

POŚ – Program Ochrony Środowiska

ppk - punkt pomiarowo-kontrolny

PSP – Publiczna Szkoła Podstawowa

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

RDW – Ramowa Dyrektywa Wodna

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

SN – średnie napięcie

SO₂ – Dwutlenek siarki

SPA – Strategiczny Plan Adaptacji

u.p.o.ś. – Ustawa Prawo Ochrony Środowiska

UE – Unia Europejska

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

ZDR – Zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii

ZZR – Zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii

1. Wstęp

Zgodnie z art. 17 ust. 1. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2022 r., poz. 2556 ze zm.), organ wykonawczy gminy w celu realizacji polityki ochrony środowiska zobligowany jest do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska.

Projekt gminnego programu ochrony środowiska opiniowany jest przez właściwy zarząd powiatu, a następnie uchwalany przez radę gminy. Z realizacji programu organ wykonawczy gminy sporządza co dwa lata raport, który przedstawia najpierw radzie gminy, a następnie przekazuje do organu wykonawczego powiatu.

Należy również podkreślić, że zgodnie z art. 17 ust. 4 ww. ustawy, organ wykonawczy gminy zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.) w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Niniejszy program ochrony środowiska (dalej Program lub POŚ) został sporządzony z uwzględnieniem „Wytucznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” z dnia 2 września 2015 r. Ministerstwa Środowiska. Zawiera cele i działania, a także środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów oraz monitoring realizacji programu. Określony harmonogram działań jest niezbędny do poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska oraz przyczynia się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju.

W Programie uwzględniono wymagania następujących przepisów prawnych, w tym dotyczących ochrony środowiska:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2022 r., poz. 2556 ze zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 r., poz. 1094 ze zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023r., poz. 1336),
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2023 r., poz. 1469),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2022 r., poz. 699 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadach opakowaniowych (Dz.U. z 2023 r., poz. 160 ze zm.),

- ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz.U. 2020 r., poz. 1903 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2020 r., poz. 1680),
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2023 r., poz. 1478),
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. 2023 r., poz. 569),
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2022 r., poz. 2409),
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 r., poz. 977),
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. 2023 r., poz. 1356),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2023 r., poz. 537),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2023 r., poz. 633).

W trakcie prac nad Programem:

- konsultowano się z pracownikami Urzędu Gminy Rząśnik w zakresie pozyskania informacji niezbędnych do opracowania Programu;
- dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego, w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego Programu;
- dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych Gminy Rząśnik w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji działań w nich ujętych;
- określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Rząśnik i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w krajowych, wojewódzkich i powiatowych dokumentach strategicznych oraz innymi obowiązującymi dokumentami strategicznymi Gminy Rząśnik;
- opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe Gminy Rząśnik oraz dostępne źródła finansowania;
- określono sposób wdrażania i zasady monitorowania realizacji Programu.

W niniejszym Programie Ochrony Środowiska uwzględniono następujące, zasadnicze części:

- charakterystykę Gminy Rząśnik, uwzględniającą położenie oraz stan infrastruktury i środowiska;

- uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne realizacji Programu Ochrony Środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym;
- analizę jakości środowiska na terenie gminy wraz z planowanymi działaniami ekologicznymi;
- obszary interwencji, kierunki interwencji, cele oraz zadania wraz z harmonogramem ich realizacji;
- propozycje systemu wdrażania i monitorowania Programu.

2. Efekty realizacji dotychczasowego programu

Dotychczas obowiązującym Programem Ochrony Środowiska na terenie gminy Rzęśnik był „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”, przyjęty uchwałą nr XXXIV.162.2017 Rady Gminy Rzęśnik z dnia 14 lutego 2017 roku. W latach 2019-2023 realizowane były m.in. takie zadania, jak¹:

- wdrożenie i realizacja „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnik na lata 2015-2020”, w ramach którego dokonano budowy, rozbudowy i termomodernizacji budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, modernizacja oświetlenia ulicznego, a w jej zakresie wymiana na bardziej efektywne energetycznie, zastosowanie automatyki sterowania oświetleniem, budowa ścieżek rowerowych i chodników oraz niezbędnej infrastruktury, ustanowienie stref wyłącznie dla pieszych i rowerów, a także budowa i modernizacja dróg wraz z niezbędną infrastrukturą okołodrogową,
- przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii w ramach „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Rzęśnik na lata 2012-2027”,
- działania prowadzące do osiągnięcia wyznaczonych celów w ramach każdego strategicznego kierunku rozwoju w ramach „Strategii Rozwoju Gminy Rzęśnik na lata 2014-2020” oraz „Strategii Rozwoju Gminy Rzęśnik na lata 2021-2030”, w ich zakresie rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, poprawa jakości dróg lokalnych, tworzenie szlaków pieszych, budowa ścieżek rowerowych,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy w ramach „Gminnego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Rzęśnik”

¹ Raporty o stanie Gminy za lata 2018-2022

- usuwanie znacznej ilości wyrobów zawierających azbest na obszarze gminy poprzez realizację „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Rząśnik na lata 2009-2032”.

Powyższe działania przyniosły w efekcie polepszenie jakości stanu powietrza, gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami na obszarze gminy Rząśnik.

3. Ocena stanu środowiska

3.1 Charakterystyka gminy

3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Rząśnik to gmina wiejska zlokalizowana w województwie mazowieckim, w powiecie wyszkowskim. Jej powierzchnia wynosi 167,42 km². Gmina znajduje się w odległości ok. 70 km od Warszawy. Sąsiaduje z siedmioma innymi²:

- Gminą Długosiodło, woj. mazowieckie, pow. wyszkowski,
- Gminą Brańszczyk, woj. mazowieckie, pow. wyszkowski,
- Gminą Zatory, woj. mazowieckie, pow. pułtuski,
- Gminą Obryte, woj. mazowieckie, pow. pułtuski,
- Gminą Wyszaków, woj. mazowieckie, pow. wyszkowski,
- Gminą Somianka, woj. mazowieckie, pow. wyszkowski,
- Gminą Rzewnie, woj. mazowieckie, pow. makowski.

² Raport o stanie Gminy Rząśnik za 2022 rok

Rysunek 1. Położenie gminy Rząśnik na tle powiatu wyszkowskiego i województwa mazowieckiego

Źródło: <http://gminy.pl>

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski, gmina Rząśnik zlokalizowana jest w mezoregionie Międzyrzecza Łomżyńskiego (południowa część gminy) oraz Doliny Dolnej Narwi (północna część gminy).

Tabela 1. Położenie gminy Rząśnik według regionalizacji fizjograficznej Polski

Gmina Rząśnik		
Megaregion	Pozaalpejska Europa Środkowa	
Prowincja	Niż Środkowoeuropejski	
Podprowincja	Niziny Środkowopolskie	
Makroregion	Nizina Północnomazowiecka	
Mezoregion	Międzyrzecze Łomżyńskie	Dolina Dolnej Narwi

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31 grudnia 2022 roku liczba ludności ogółem gminy wynosiła 7 018 osób, co stanowiło o 175 mieszkańców mniej niż w roku 2018. W każdym analizowanym roku, na obszarze gminy było więcej mężczyzn niż kobiet. Zarówno w przypadku jednej, jak i drugiej płci ich liczba w przeciągu analizowanego okresu się zmniejszała. W przypadku kobiet, w roku 2022 było to o 2,95% mniej niż w 2018 roku, natomiast w przypadku mężczyzn w tym samym przedziale czasowym, wartość ta zmniejszała się o 2,17%.

Tabela 2. Liczba ludności na terenie gminy Rząśnik w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem	Osoba	7 018	7 004	6 858	6 851	6 843
Kobiety		3 485	3 473	3 393	3 393	3 385
Mężczyźni		3 533	3 531	3 465	3 458	3 458

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Jeżeli chodzi o strukturę Gminy to największy udział mają użytki rolne, które stanowią około 57,8% powierzchni. Drugim co do wielkości kompleksem są lasy, zajmujące 37,0%. Pozostałe grunty stanowią tereny zabudowane i zurbanizowane³.

3.1.2 Infrastruktura techniczna

Przez obszar gminy nie przebiegają drogi o znaczeniu krajowym. Najbliżej zlokalizowanymi drogami krajowymi są:

- droga ekspresowa nr S8, relacji Wrocław- Warszawa- Białystok- ok.3 km na wschód od Gminy Rząśnik,
- droga krajowa nr 60, relacji Kutno- Ciechanów- Różan- Ostrów Mazowiecka- ok. 10 km na północ od Gminy Rząśnik,
- droga krajowa nr 61, relacji Warszawa- Serock- Różan- Łomża- Augustów- ok. 7 km na zachód od Gminy Rząśnik,
- droga krajowa nr 6 relacji Strzelno- Włocławek- Nowy Dwór Mazowiecki- Wyszaków- Siemiatycze- ok. 7 km na południe od Gminy Rząśnik.

Główne powiązanie komunikacyjne z ośrodkami miejskimi zapewnia droga wojewódzka nr 618, relacji Wyszaków – Pułtusk – Gołmin - Ośrodek. Droga ta biernie wzdłuż południowej granicy gminy Rząśnik⁴. Przez obszar gminy przebiegają również drogi powiatowe i gminne, które stanowią główne połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami.

Długość dróg rowerowych na terenie gminy Rząśnik to zaledwie 5,4 km, co świadczy o tym, że sieć ta mogłaby być lepiej rozwinięta w celu zachęcenia społeczności miejscowej do korzystania z tego typu ekologicznych rozwiązań⁵.

W południowo-wschodniej części gminy przebiega fragment sieci kolejowej, lecz bezpośrednio na tym terenie nie występuje żadna stacja kolejowa.

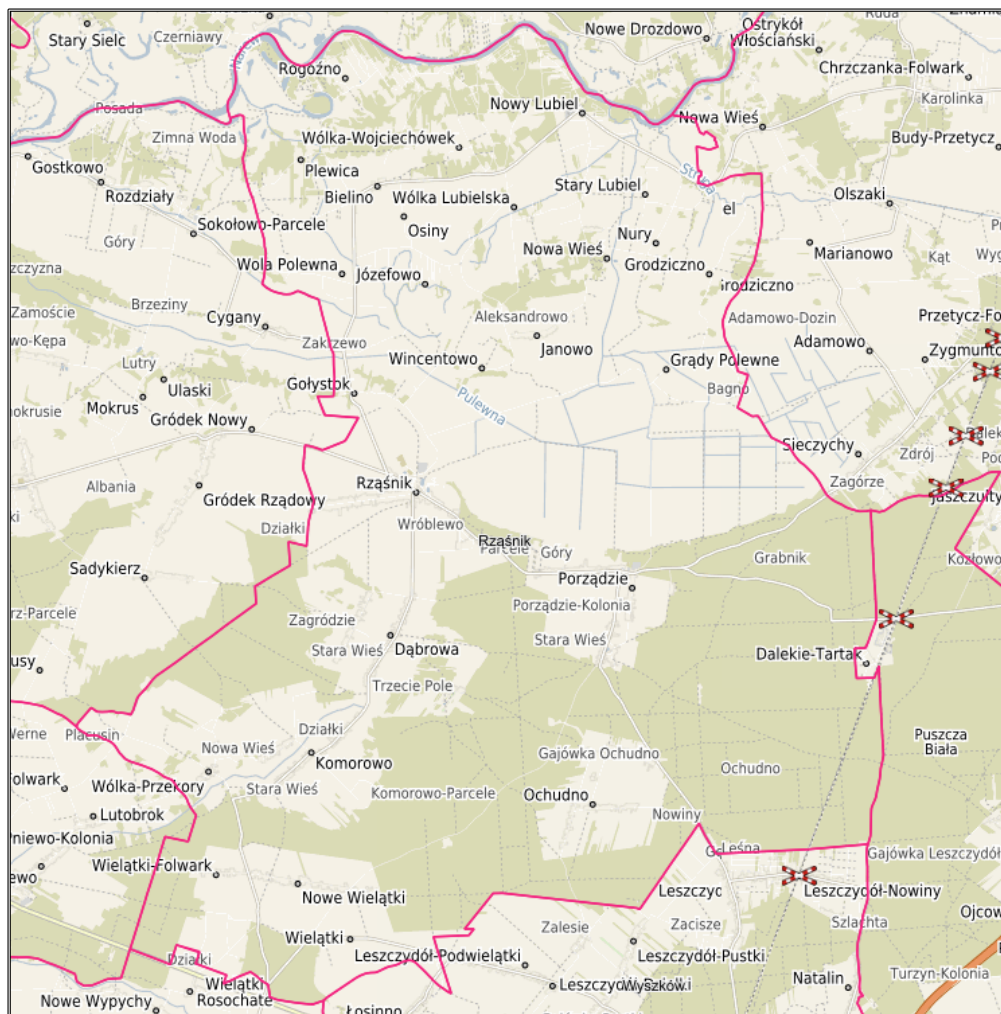
Na poniższej mapie przedstawiona została sieć dróg przebiegających przez gminę Rząśnik.

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rząśnik

⁴ Raport o stanie Gminy Rząśnik za 2022 rok

⁵ Dane z Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 2. Sieć dróg na terenie gminy Rząśnik

Źródło: <https://rzasnik.e-mapa.net/>

Infrastruktura zaopatrzenia w ciepło, gaz ziemny i energię elektryczną

Budynki mieszkalne jedno- oraz wielorodzinne, budynki użyteczności publicznej oraz podmiotów gospodarczych działających na obszarze gminy, ogrzewane są za pomocą indywidualnych systemów grzewczych, m.in. kotłowni spalających węgiel i drewno. Wynika to z faktu, iż na terenie gminy nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy. Coraz więcej osób decyduje się na udział w programie „Czyste Powietrze”, w ramach którego można uzyskać dofinansowanie na wymianę starych pieców na paliwo stałe na ekologiczne źródła ciepła.

Według Głównego Urzędu Statystycznego, w roku 2021⁶, na obszarze zlokalizowana jest sieć gazowa o łącznej długości 718 m. W południowej części gminy we wsi Ochudno przebiega gazociąg średniego ciśnienia. Gmina nie jest jednak podłączona do krajowego systemu gazociągów.⁷

⁶ Dane z roku 2022 nie zostały jeszcze udostępnione.

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzańnik

Przez obszar gminy nie przebiegają linie elektroenergetyczne wysokich i najwyższych napięć. Energia elektryczna do poszczególnych odbiorców rozprowadzona jest poprzez linie średnich napięć oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV i sieć niskiego napięcia⁸.

W zakresie łączności na terenie gminy funkcjonuje łączność przewodowa oraz system telefonii komórkowej. Nie wszystkie obszary mają zapewniony dostęp do Internetu o odpowiednich parametrach, jak również zasięg telefonii komórkowej nie pokrywa 100% obszaru gminy⁹.

3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego gminy

Zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” z 2 września 2015 roku, sporządzonymi przez Ministerstwo Środowiska, Rozdział 4, str. 6: „Należy dokonać oceny stanu środowiska na terenie danej JST z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji: (1) ochrona klimatu i jakości powietrza, (2) zagrożenia hałasem, (3) pola elektromagnetyczne, (4) gospodarowanie wodami, (5) gospodarka wodno-ściekowa, (6) zasoby geologiczne, (7) gleby, (8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, (9) zasoby przyrodnicze, (10) zagrożenia poważnymi awariami”.

W związku z powyższym przeprowadzono analizę stanu środowiska naturalnego na obszarze gminy Rząśnik z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji określonych w wyżej wymienionych wytycznych, które scharakteryzowano w kolejnych podrozdziałach

3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

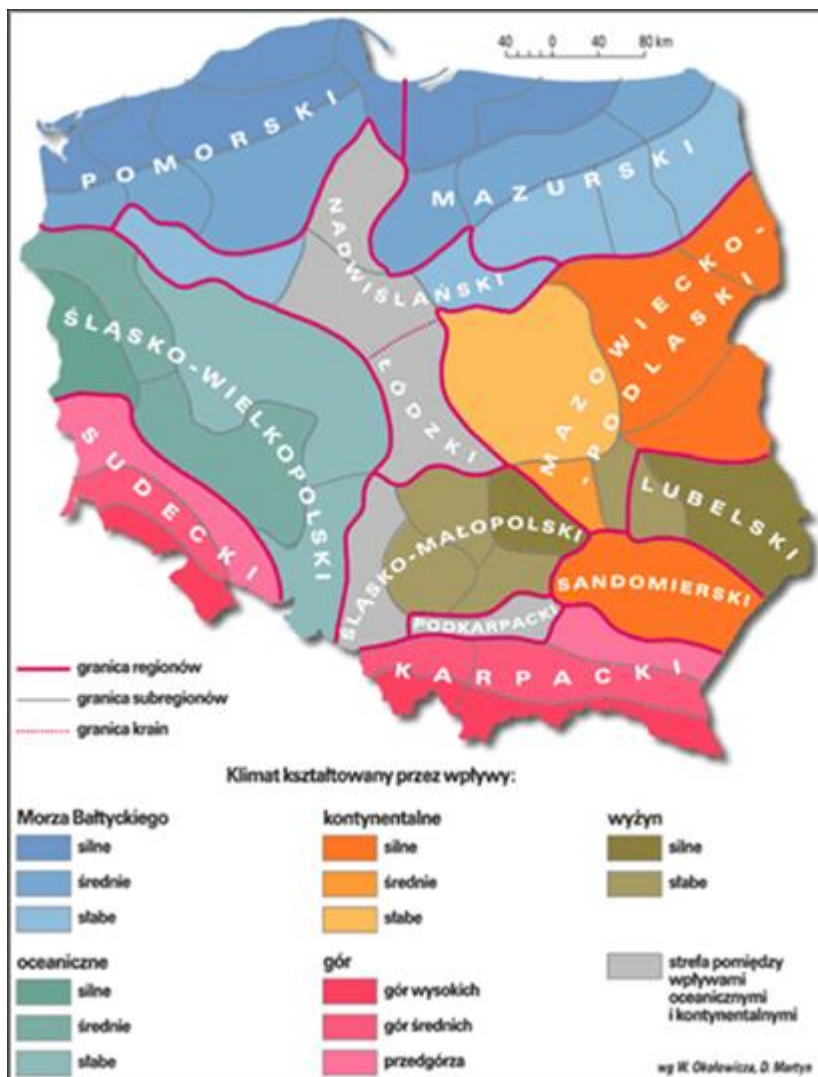
Klimat

Według klasyfikacji W. Okołowicza i D. Martyn, Gmina Rząśnik zlokalizowana jest w mazowiecko- podlaskim regionie klimatycznym. Charakteryzują go długie i wczesne lata oraz długie i surowe zimy. Średnia temperatura w lipcu wynosi 18°C, natomiast w styczniu -4°C. Roczna suma opadów w tym rejonie to około 550 mm. Okres wegetacyjny trwa ok. 210 dni. Dominują głównie wiatry z sektora zachodniego.

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rząśnik

⁹ Raport o stanie Gminy Rząśnik za 2022 rok

Rysunek 3. Dzielnice klimatyczne Polski wg. W. Okołowicza D. Martyn

Źródło: <http://www.wiking.edu.pl>

Źródła emisji zanieczyszczeń

Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych,
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją,
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

Emisja punktowa

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Z racji tego, iż na terenie gminy nie występują duże zakłady przemysłowe, nie jest ona narażona na emisję zanieczyszczeń punktowych.

Emisja liniowa

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych to tzw. emisja liniowa. System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego. Pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. W im gorszym stanie technicznym znajduje się nawierzchnia drogi, tym mniejsza prędkość poruszania się pojazdem. Powoduje to dłuższy czas pokonania danego odcinka trasy, a co za tym idzie, większe spalanie i większą emisję spalin do powietrza.

Do ograniczenia emisji ze źródeł liniowych na terenie gminy przyczynią się głównie inwestycje w zakresie przebudowy/modernizacji szlaków komunikacyjnych. Zdecydowanie niekorzystnym elementem w tej kwestii jest słabo rozbudowana sieć dróg rowerowych. W związku z czym mieszkańcy są zmuszeni korzystać z innego rodzaju komunikacji, którego emisja spalin do powietrza wpływa niekorzystnie na jego jakość.

Emisja powierzchniowa

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Ogrzewanie domów węglem przez mieszkańców gminy Rzęśnik przyczynia się do wysokiej emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu istnieje ryzyko spalania w piecach różnego rodzaju odpadów, emitujących duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. Praktyki te są w dalszym ciągu powszechne na obszarach wiejskich. W konsekwencji zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej 40 metrów wysokości.

Jest to zdecydowanie główny powód emisji powierzchniowych na obszarze gminy Rzęśnik. Powodem tego typu zanieczyszczeń jest brak centralnej sieci ciepłowniczej, a co za tym idzie wzrost emisji zanieczyszczeń z ogrzewania budynków przy użyciu pieców na paliwo stałe.

Odnawialne źródła energii

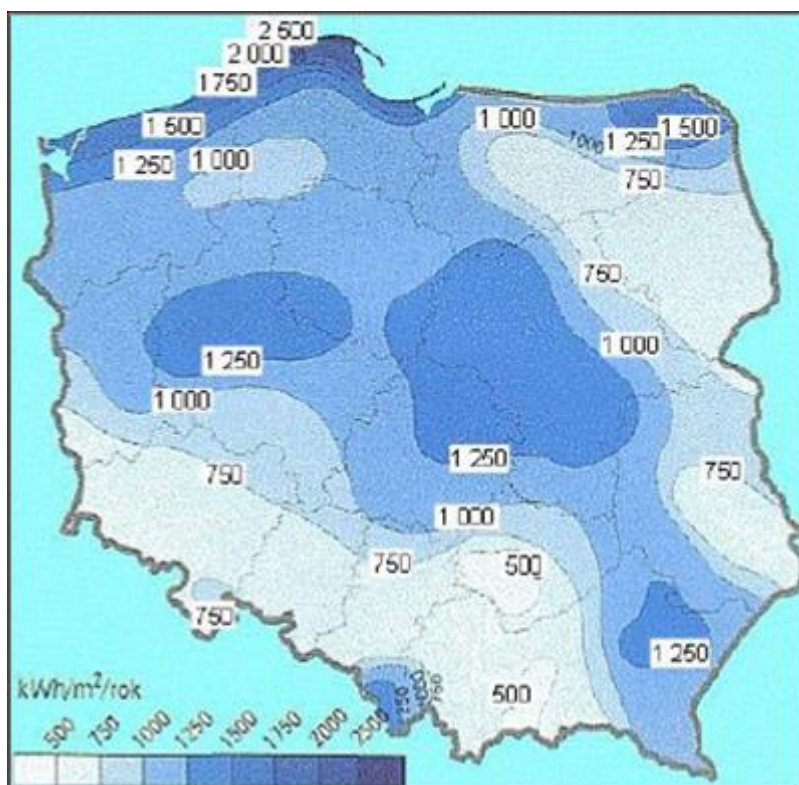
Możliwość wprowadzanie większej ilości odnawialnych źródeł energii (OZE) daje szansę na wykorzystanie potencjału energetycznego gminy. Inwestycje dotyczące montażu urządzeń produkujących energię wiążą się z dość dużymi nakładami, lecz w fazie eksploatacji zostają

one zwrócone z nadwyżką. Do najbardziej znanych i wykorzystywanych źródeł energii odnawialnych należą:

- biomasa,
- energia wiatru,
- energia słoneczna;
- energia wody
- energia geotermalna.

Poniższy rysunek przedstawia mezoskalową mapę wiatrów z izoliniami rocznej podaży surowej energii wiatru, niesionej przez strugę wiatru o powierzchni przekroju 1 m² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu (30 m n.p.g.). Z analizy mapy wynika, że gmina Rząśnik znajduje się w strefie korzystnych warunków dla rozwoju energetyki wiatrowej, bowiem na jej terenie energia wiatru na wysokości 30 m nad poziomem gruntu wynosi ok. 1 250 kWh/m²/rok. Funkcjonuje tu elektrownia wiatrowa złożona z dwóch wiatraków zlokalizowanych na terenie PPHU Tartak Import-Export Jerzy Abramczyk.¹⁰

Rysunek 4. Energia wiatru w kWh/m² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu

Źródło: Halina Lorenc, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Opracowanie 2001, Warszawa

Energia wodna wykorzystywana jest głównie do wytwarzania energii elektrycznej za pośrednictwem turbiny wodnej połączonej z prądnicą. Elektrownie wodne buduje się

¹⁰ Dane z Urzędu Gminy Rząśnik

najczęściej na terenach górzystych lub w miejscach, gdzie jest możliwe piętrzenie wody. Wyższe spiętrzenie i większa masa przepływającej wody powoduje zwiększenie ilości energii elektrycznej możliwej do wytworzenia. Na potencjał energetyczny rzek wpływ mają przede wszystkim dwa czynniki takie jak spadek koryta rzeki oraz przepływy wody. Aktualnie na obszarze gminy Rząśnik nie funkcjonuje żadna mała elektrownia wodna ani nie są zlokalizowane elektrownie wodne.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. 2023 r., poz. 1436), biomasę definiuje się jako „ulegającą biodegradacji część produktów, odpadów lub pozostałości pochodzenia biologicznego z rolnictwa, w tym substancje roślinne i zwierzęce, leśnictwa i związanych działów przemysłu, w tym rybołówstwa i akwakultury, przetworzoną biomasę, w szczególności w postaci brykietu, peletu, toryfikatu i biowęgla, a także ulegającą biodegradacji część odpadów przemysłowych lub komunalnych pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, w tym odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków, w szczególności osadów ściekowych, zgodnie z przepisami o odpadach w zakresie kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów”.

Z racji małej ilości wyżej wymienionych surowców, rodzaj OZE, jakim jest produkcja biomasy może być utrudniony. Problemem mogą okazać się zbyt wysokie koszty transportu surowców do miejsca wykorzystania. Na terenie gminy aktualnie nie funkcjonuje żadna biogazownia.

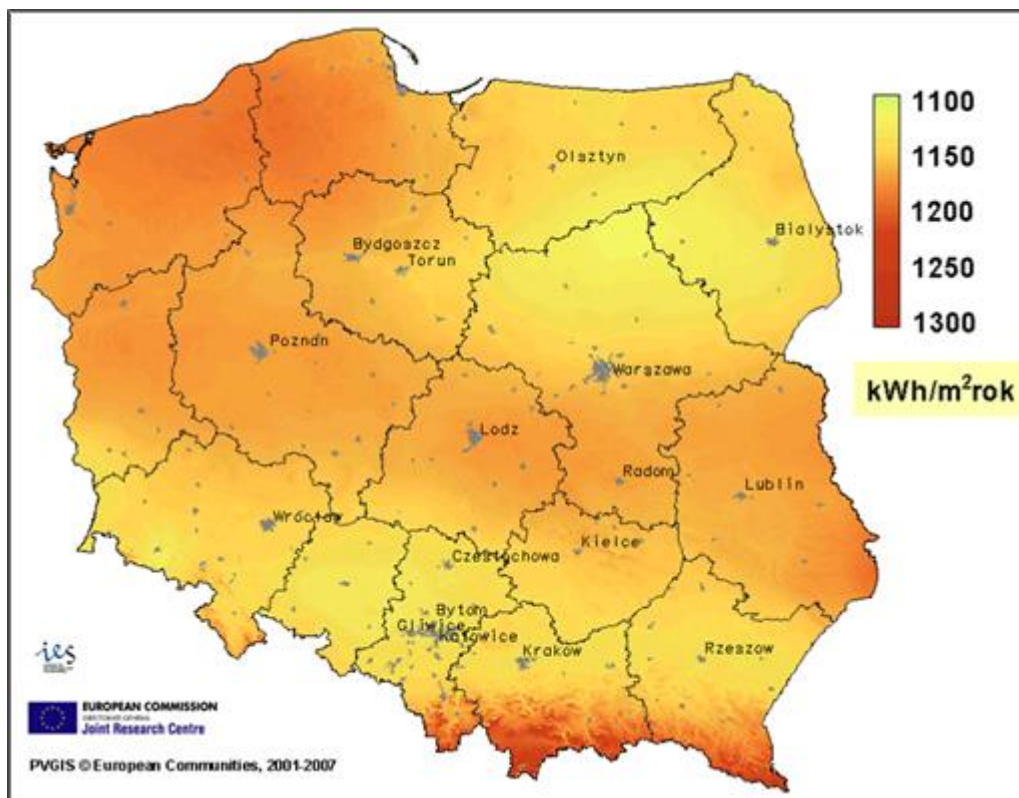
Energię słoneczną wykorzystuje się, przetwarzając ją w inne użyteczne formy, a więc w energię:

- ciepłą – za pomocą kolektorów,
- elektryczną – za pomocą ogniw fotowoltaicznych.

Poniższy rysunek przedstawia mapę nasłonecznienia Polski. Średnie nasłonecznienie w Polsce to ok. 1000 kWh/m² rocznie. Gmina Rząśnik położona jest w strefie 1 550 kWh/m², co daje jej dość duży potencjał do rozwoju energetyki solarnej. Mieszkańcy korzystają z produkcji energii wytwarzanej przez instalacje fotowoltaiczne i solarne zlokalizowane na obszarze gminy¹¹.

¹¹ Informacje pozyskane z Urzędu Gminy

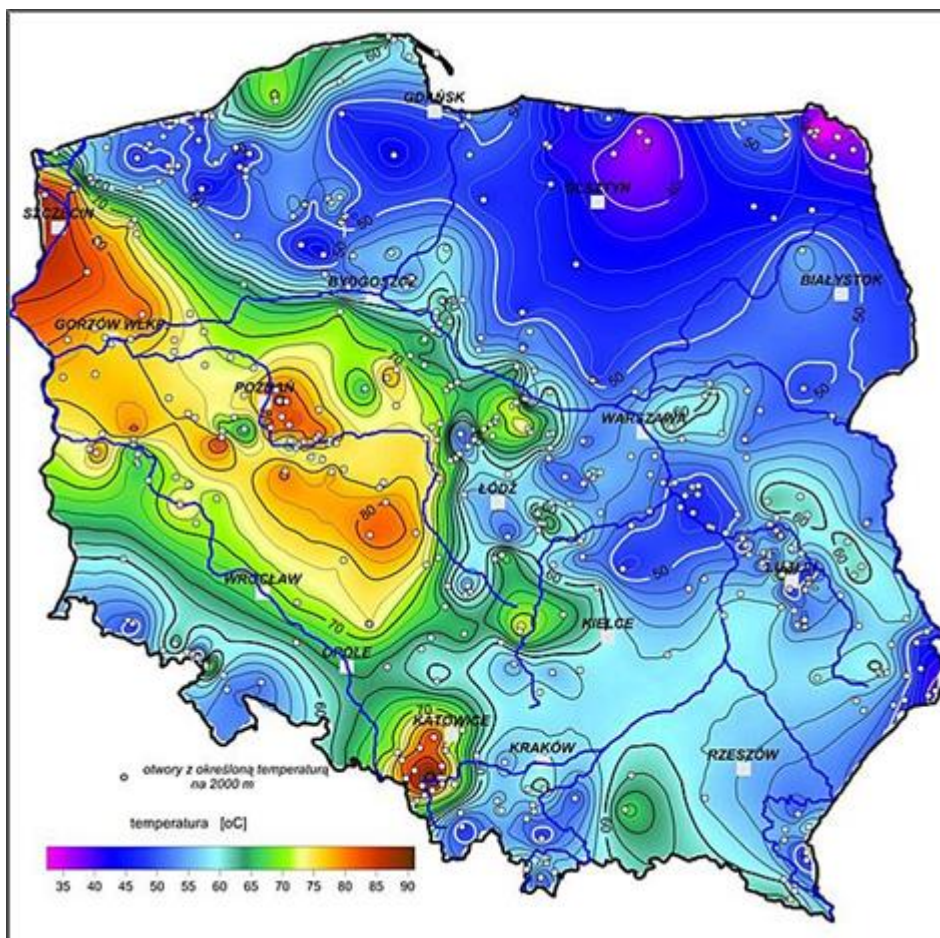
Rysunek 5. Mapa nasłonecznienia Polski

Źródło: <https://www.planergia.pl/>

Na rysunku poniżej zaprezentowana została mapa Polski z uwzględnieniem temperatury na głębokości 2 000 m p.p.t. Geotermię dzielimy na geotermię niskotemperaturową i wysokotemperaturową. Geotermia wysokotemperaturowa umożliwia bezpośrednie wykorzystanie ciepła ziemi, którego nośnikami są substancje wypełniające puste przestrzenie skalne (woda, para, gaz i ich mieszaniny) o względnie wysokich wartościach temperatur. Można ją wykorzystywać w celach grzewczych, ale również m.in. do celów rekreacyjnych, hodowli ryb, produkcji rolnej itp. Geotermia niskotemperaturowa nie daje natomiast możliwości wykorzystania bezpośredniego ciepła ziemi. Wymaga ona zastosowania urządzeń wspomagających, tj. pomp ciepła, które doprowadzają do podniesienia energii na wyższy poziom termodynamiczny.

Rysunek 6. Temperatura na głębokości 2000 m p.p.t.

Źródło: <http://www.pgi.gov.pl/>

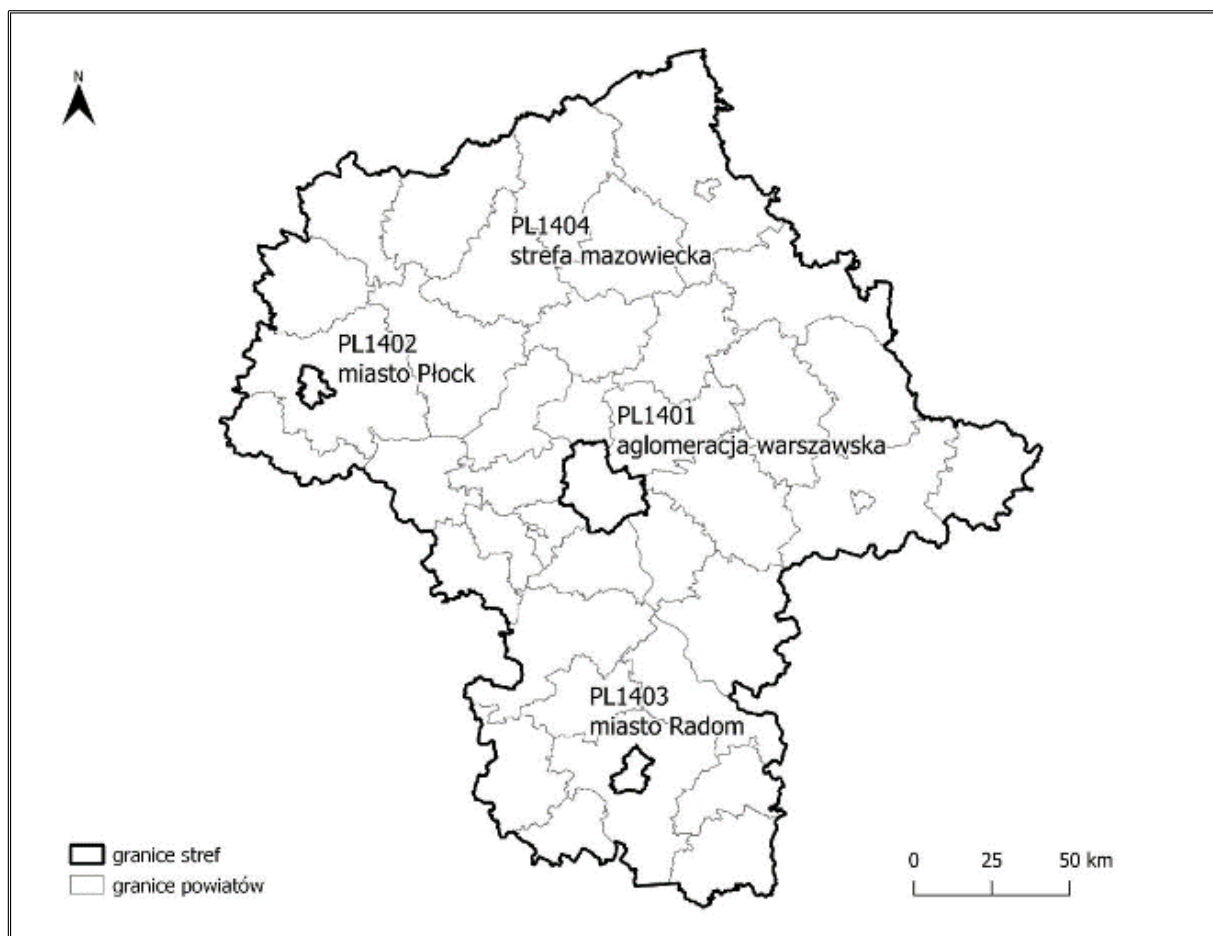
Z powyższej mapy wynika, iż gmina Rząśnik znajduje się w miejscu, gdzie temperatura na głębokości 2000 m p.p.t. wynosi 55-60°C. Budynki mieszkalne wykorzystują pompy ciepła do produkcji energii.¹²

Stan powietrza

W celu oceny jakości powietrza przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska teren kraju podzielony został na strefy, które wyznaczono w oparciu o podział administracyjny. Gmina Rząśnik zlokalizowana jest w strefie mazowieckiej.

¹² Dane z Urzędu Gminy Rząśnik

Rysunek 7. Podział województwa mazowieckiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2022 rok

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2022

Stan jakości powietrza w województwie mazowieckim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego. Stacje pomiarowe zlokalizowane są w taki sposób, aby pomiary poziomów stężeń zanieczyszczeń, prowadzone na nich zapewniały informacje o wielkościach stężeń na dużym obszarze.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref¹³:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:

- **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

¹³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2022

Poziom dopuszczalny – dopuszczalny poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie, lub środowisko, jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.

Poziom docelowy – docelowy poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie, lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie.

2. Dla substancji, dla których określone są poziomy cel długoterminowego:

- **klasa D1** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

Poziom cel długoterminowego – poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie – z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków – w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

3. Dla PM_{2,5}, dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:

- **klasa A1** – stężenia PM_{2,5} na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- **klasa C1** – stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

Poziom dopuszczalny faza II – poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej. Od 1 stycznia 2020 r. poziom dopuszczalny dla fazy II do osiągnięcia to: 20 µg/m³.

W poniższych tabelach zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia i roślin dla strefy mazowieckiej za 2022 rok.

Tabela 3. Wynikowe klasy strefy mazowieckiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za rok 2022 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													Symbol klasy wynikowej dla ozonu dla obszaru całej strefy
		Kryterium – poziom dopuszczalny								Kryterium – poziom docelowy					Kryterium - poziom celu długoterminowego
		SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}		Pb	C ₆ H ₆	CO	As	B(a)P	Cd	Ni	O ₃	
strefa mazowiecka	PL1404	A	A	A	A	A1	A	A	A	A	C	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2022

Tabela 4. Wynikowe klasy strefy mazowieckiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za rok 2022 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		Symbol klasy wynikowej dla ozonu dla obszaru całej strefy	
		Kryterium – poziom dopuszczalny		Kryterium - poziom docelowy	Kryterium - poziom celu długoterminowego
		SO ₂	NO _x		
strefa mazowiecka	PL1404	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2022

Roczna ocena jakości powietrza za 2022 rok w strefie mazowieckiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi:

— benzo(a)pirenu.

Dla pozostałych zanieczyszczeń dwutlenek siarki SO₂, tlenek węgla CO, PM₁₀, PM_{2,5}, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni, O₃ - standardy imisyjne na terenie strefy mazowieckiej zostały dotrzymane. Zgodnie z wyżej wymienionym dokumentem, na terenie gminy Rzęśnik wystąpiło przekroczenie ozonu na poziomie celu długoterminowego, zarówno w kwestii ochrony zdrowia ludzi, jak i ochrony roślin.

Benzo(a)piren to organiczny związek chemiczny będący przedstawicielem Wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Podobnie jak inne WWA, jest związkiem silnie rakotwórczym. Posiada również właściwości mutagenne. Do innych działań niepożądanych zalicza się podrażnienie oczu, nosa, gardła i oskrzeli.¹⁴

Przekroczenie dopuszczalnych poziomów ozonu troposferycznego może prowadzić do reakcji zapalnych oczu czy chorób dróg oddechowych, w tym nasilenia objawów astmy oraz zmniejszenia wydolności płuc. Ponadto podwyższone stężenia ozonu niszą roślinność i przyspieszają korozję materiałów.¹⁵

Aktualne wartości stężeń średniorocznych na terenie gminy Rzęśnik¹⁶:

1. NO₂ (nr CAS 10102-44-0): Sa = 6 - 7 µg/m³
2. SO₂ (nr CAS 7446-09-5): Sa = 3 µg/m³
3. Pył zawieszony PM₁₀: Sa = 14 - 18 µg/m³
4. Pył zawieszony PM_{2,5}: Sa = 9 - 13 µg/m³
5. Benzen (nr CAS 71-43-2): Sa = 0,6 µg/m³
6. Ołów (nr CAS 7439-92-1): Sa = 0,003 µg/m³
7. Benzo(a)piren (nr CAS 50-32-8): Sa = 0,3 – 0,9 ng/m³

Gminy Rzęśnik realizuje założenia programu „Czyste powietrze”, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych.

Mieszkańcy mogą wykorzystać fundusze z dofinansowania na:

¹⁴ <https://polskialarmsmogowy.pl/>

¹⁵ <https://www.gios.gov.pl/pl/>

¹⁶ Dane pozyskane od GIOŚ, stan na 07.06.2023 r.

- wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy,
- przeprowadzenie niezbędnych prac termomodernizacyjnych budynku tj. zakup i montaż ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi zewnętrznych, drzwi/bram garażowych,
- instalację c.o. i c.w.u.,
- mikroinstalację fotowoltaiczną,
- wentylację mechaniczną z odzyskiem ciepła.

Na terenie województwa mazowieckiego obowiązują nakazy i zakazy zawarte w uchwale nr 59/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 kwietnia 2022 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa mazowieckiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. uchwała antysmogowa). W kontekście każdego ze surowców zakazuje i nakazuje się¹⁷:

- zakaz węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu 0–3 mm,
- zakaz mułów i flotów oraz mieszanek z ich udziałem,
- zakaz węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem węgla brunatnego,
- dopuszczona biomasa o wilgotności w stanie roboczym mniejszej od 20%,
- od 1 stycznia 2023 można eksploatować tylko kotły 3, 4, 5 klasy i ekoprojektu (do tej pory należy wymienić kotły pozaklasowe),
- od 1 stycznia 2028 można eksploatować tylko kotły 5 klasy (zainstalowane przed wejściem w życie uchwały mogą być użytkowane do końca żywotności) i ekoprojektu (do tej pory należy wymienić kotły 3 i 4 klasy),
- od 1 stycznia 2023 można eksploatować tylko kominki ekoprojektu (do tej pory należy wymienić wszystkie inne lub doposażyć w odpylanie).

Podsumowanie: analiza SWOT

Tabela 5. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Mocne strony	Słabe strony
— monitoring powietrza na terenie strefy mazowieckiej, — korzystne warunki klimatyczne do rozwoju OZE, — udział w programie „Czyste Powietrze”, którego celem jest dofinansowanie na wymianę źródeł ciepła,	— niskie wykorzystanie OZE, — odnotowane przekroczenie ozonu w powietrzu na terenie gminy.

¹⁷ <https://polskialarmsmogowy.pl/jak-wygrac-ze-smogiem/uchwaly-antysmogowe/>

Mocne strony	Słabe strony
— funkcjonująca elektrownia wiatrowa na obszarze gminy	
Szanse	Zagrożenia
— dofinansowania w celu polepszenia jakości powietrza, — moda na ekologiczny tryb życia, — budowa sieci gazowej na terenie gminy, — rozwój nowych technologii energetycznych, bazujących na odnawialnych źródłach energii, — edukacja ekologiczna mieszkańców, — obowiązująca na terenie województwa mazowieckiego uchwała antysmogowa.	— niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, — spalanie odpadów w indywidualnych kotłowniach..

Źródło: Opracowanie własne

3.2.2 Zagrożenia hałasem

Rozwój gospodarczy charakteryzuje się m.in. budową nowych zakładów przemysłowych, modernizacją już istniejących oraz rozbudową infrastruktury komunikacyjnej. Sytuacja ta wpływa na wzrost zagrożenia hałasem. Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy to różnego rodzaju niepożądane, uciążliwe, a w niektórych przypadkach nawet szkodliwe dla człowieka i jego samopoczucia oraz zdrowia drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, które za pośrednictwem powietrza oddziałują – nierzadko w sposób zły – na zmysły i organizm człowieka. Taki hałas wpływa bardzo niekorzystnie na koncentrację i znacząco utrudnia odpoczynek, czasem nawet we własnym domu. W konsekwencji może odbijać się na naszym zdrowiu oraz wydajności w pracy i innych dziedzinach życia codziennego i społecznego.

W ostatnim czasie na terenie gminy Rząśnik nie dokonano badań hałasu przemysłowego. Niewielkie źródło hałasu mogą stanowić istniejące na tym obszarze zakłady usługowo-produkcyjne, między innymi tartaki lub maszyny rolnicze w sezonie letnim.

Hałas komunikacyjny

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego (w tym maszyn rolniczych) będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków.

Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej.

Ze względu na brak występowania dróg krajowych oraz tylko jednej drogi wojewódzkiej (nr 618) o niewielkim natężeniu ruchu na odcinku przecinającym gminę¹⁸, możemy wywnioskować, iż obszar ten nie jest nadmiernie narażony na zagrożenie spowodowane hałasem komunikacyjnym.

Badania natężenia hałasu

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N , z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności danych demograficznych i dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

Podstawowym kryterium oceny hałasu w środowisku są dopuszczalne poziomy hałasu odnoszące się do różnych grup źródeł hałasu oraz rodzajów terenów, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

W ostatnich latach na terenie gminy nie prowadzono badań monitoringu hałasu.¹⁹

Podsumowanie: analiza SWOT

Tabela 6. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem

Mocne strony	Słabe strony
— brak dużych zakładów przemysłowych będących źródłem hałasu o dużym natężeniu, — brak sieci dróg szybkiego ruchu.	— brak wykonywanych badań odnośnie natężenia hałasu na terenie gminy.
Szanse	Zagrożenia
— akcje informacyjno-promocyjnej zachęcające do wykorzystywania alternatywnych środków transportu, — rozbudowa sieci dróg rowerowych, — modernizacja dróg i wykorzystywanie cichych nawierzchni drogowych.	— rozwój komunikacji i wzrost liczby pojazdów na drogach, — wysokie koszty rozbudowy transportu niezagrożającemu środowisku naturalnemu, — pogarszający się stan techniczny dróg.

Źródło: Opracowanie własne

¹⁸ Wykaz wyników pomiarowych GPR 2020/2021- drogi wojewódzkie

¹⁹ Dane pozyskane od GIOŚ, stan na 07.06.2023 r.

3.2.3 Pola elektromagnetyczne

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2022 r., poz. 2556 ze zm.) przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe,
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska, w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe.

W zakresie łączności na terenie gminy funkcjonuje łączność przewodowa oraz system telefonii komórkowej. Nie wszystkie obszary mają jednak zapewniony dostęp do Internetu o odpowiednich parametrach, jak również zasięg telefonii komórkowej nie pokrywa 100% obszaru gminy²⁰.

W 2022 r., Główny Inspektorat Ochrony Środowiska po raz pierwszy dokonał pomiaru pól elektromagnetycznych (PEM) w jednym punkcie pomiarowym na obszarze gminy Rzęśnik w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). W wyniku przeprowadzonych pomiarów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku, który dla częstotliwości objętych monitoringiem, tj. 80 MHz-40 GHz, wynosi 28 V/m.

²⁰ Raport o stanie Gminy Rzęśnik za 2022 rok

W lipcu 2021 roku uruchomiony został ogólnodostępny, bezpłatny system SI2PEM, dzięki któremu możliwe jest sprawdzenie poziomu pola elektromagnetycznego w dowolnie wybranych miejscu na terenie całego kraju. System ten, oparty jest na danych z dziesiątek tysięcy pomiarów pól elektromagnetycznych wspartych zaawansowanymi modelami matematycznymi.

Podsumowanie analiza SWOT

Tabela 7. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne

Mocne strony	Słabe strony
— przeprowadzenie w 2022 roku badań w zakresie pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie gminy, — brak przekroczenia poziomu PEM na terenie gminy, — mała koncentracja bazowych stacji telefonicznych.	— duża liczba źródeł pól elektromagnetycznych i instalacji radiokomunikacyjnych
Szanse	Zagrożenia
— prowadzenie procedur oddziaływania na środowisko, — planowanie systematycznych badań w zakresie pól elektromagnetycznych, — modernizacja napowietrznej sieci energetycznej.	— wzrost liczby urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne, — niska świadomość społeczna dotycząca pól elektromagnetycznych.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.4 Gospodarowanie wodami

Gmina Rząśnik zlokalizowana jest na obszarze dorzecza Wisły. Najważniejszym ciekim stanowiącym sieć hydrograficzną jest rzeka Narew, która stanowi prawy dopływ Wisły i jednocześnie jest północną granicą gminy. Sieć hydrograficzną uzupełniają dopływy Narwi oraz sieć sztucznych rowów odprowadzających wodę²¹.

Zgodnie z wykazem obowiązującym w latach 2016-2021, gmina Rząśnik znajdowała się na terenie 9 zlewni jednolitych wód powierzchniowych²²:

- RW200017265749 – Struga,
- RW2000172657529 – Kanał z Pulw,
- RW20001726576 – Dopływ z Bielina,
- RW200017265772 – Dopływ z Gostkowa,
- RW200017265929 – Dopływ z Zambsk Kościelnych,
- RW2000172667969 – Dopływ z Białegobłota- Kobyli,

²¹ Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Rząśnik

²² Dane pozyskane od Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie

- RW200017267149 – Prut,
- RW20002126599 – Narew od Rózu do zbiornika Dębe,
- RW200023266952 – Dopływ z Leszczydołu Starego.

Wyżej wymienione zlewnie JCWP na terenie gminy Rząśnik położone są w dorzeczu Wisły w trzech regionach wodnych: Środkowej Wisły, Narwi i Bugu.

Zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych znajdujące się obecnie na terenie gminy (zgodnie z wykazem z dnia 17 lutego 2023 w ramach rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły)²³:

- RW20001026576 – Dopływ z Bielina,
- RW200010265929 – Dopływ z Zambsk Kościelnych,
- RW2000102657529 – Kanał z Pulw,
- RW20001626579 – Narew od Omulwi do Orzyca,
- RW200010267129 – Prut,
- RW200010265749 – Struga,
- RW20001226714979 – Bug od Liwca do jez. Zegrzyńskiego,
- RW200010267147969 – Dopływ z Białegobłota – Kobyli.

Tabela 8. Wyniki badań zlewni JCWP prowadzonych na obszarze gminy

KOD JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Czy JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
RW20001626579	Dopływ z Bielina	PNp	NAT	zagrożona
RW200010265929	Dopływ z Zambsk Kościelnych	PNp	SZCW	zagrożona
RW2000102657529	Kanał z Pulw	PNp	NAT	zagrożona
RW20001626579	Narew od Omulwi do Orzyca	RwN	NAT	zagrożona

²³ <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

KOD JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Czy JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
RW200010267129	Prut	PNp	NAT	zagrożona
RW200010265749	Struga	PNp	NAT	zagrożona
RW20001226714979	Bug od Liwca do jez. Zegrzyńskiego	RwN	NAT	zagrożona
RW200010267147969	Dopływ z Białegobłota – Kobyli	PNp	NAT	zagrożona

Legenda:

PNp – Potok lub strumień nizinny piaszczysty

RwN – Wielka rzeka nizinna

NAT – Naturalna część wód

SZCW – Silnie zmieniona część wód

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Na podstawie wyników badań prowadzonych w latach 2016-2021 określono²⁴:

- umiarkowany stan ekologiczny w przypadku 2 zlewni JCWP: Struga i Dopływ Zambsk Kościelnych,
- słaby stan ekologiczny w przypadku 3 zlewni JCWP: Dopływ z Gostkowa, Narew od Rózu do zbiornika Dębe i Kanał i Pulw,
- zły stan ekologiczny przypadku 2 zlewni JCWP: Dopływ z Bielina i Prut,
- zły potencjał ekologiczny w przypadku zlewni JCWP Dopływ Białegobłota- Kobyli,
- stan chemiczny poniżej dobrego w przypadku wszystkich badanych zlewni JCWP na terenie gminy Rząśnik.
- zlewnia JCWP Dopływ z Leszczydołu Starego nie został poddany badaniom. Ogólny stan wszystkich zlewni JCWP występujących na terenie gminy został określony jako zły.

²⁴Dane pozyskane od Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie

W poniżej tabeli zestawione zostały klasyfikacja i ocena wyników badań prowadzonych na obszarze gminy²⁵.

Tabela 9. Klasyfikacja i ocena zlewni jcwp na terenie gminy Rzęśnik w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021)

Nazwa ocenianej JCWP		Struga – Grądy Zalewne	Dopływ z Bielina - Plewica	Dopływ z Gostkowa - Gostkowo	Narew - Pułtusk, kładka	Dopływ z Białegobłota – Kobyli - Brańszczyk	Zambsk Kościelnych – Zambski Kościelne, most	Pрут - Okopy, most	Kanał z Pułw - Nowa Wieś
Kod JCWP		PLRW200017265749	PLRW20001726576	PLRW200017265772	PLRW20002126599	PLRW200017266796 9	PLRW200017265929	PLRW200017267149	PLRW200017265752 9
Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód	Klasa elementów biologicznych (Rok ostatnich badań)	2 (2021)	5 (2021)	4 (2021)	4 (2021)	5 (2021)	2 (2021)	5 (2021)	4 (2021)
	Klasa elementów hydromorfologicznych (Rok ostatnich badań)	3 (2021)	2 (2021)	3 (2021)	1 (2021)	2 (2021)	4 (2017)	3 (2018)	3 (2018)
	Klasa elementów fizykochemicznych (grupy 3.1-3.5) (Rok ostatnich badań)	>2 (2021)	>2 (2021)	>2 (2021)	>2 (2021)	>2 (2021)	>2 (2021)	>2 (2018)	>2 (2018)
	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6) (Rok ostatnich badań)	2 (2021)	2 (2021)	2 (2021)	2 (2021)	2 (2021)	1 (2021)	1 (2018)	2 (2018)
STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY (Rok ostatnich badań)		Umiarkowany stan ekologiczny (2021)	Zły stan ekologiczny (2021)	Słaby stan ekologiczny (2021)	Słaby potencjał ekologiczny (2021)	Zły potencjał ekologiczny (2021)	Umiarkowany stan ekologiczny (2021)	Zły stan ekologiczny (2021)	Słaby potencjał ekologiczny (2021)
STAN CHEMICZNY (Rok ostatnich badań)		Stan chemiczny poniżej dobrego (2021)	Zły stan ekologiczny (2021)	Stan chemiczny poniżej dobrego (2021)	Stan chemiczny poniżej dobrego (2021)	Stan chemiczny poniżej dobrego (2021)	Stan chemiczny poniżej dobrego (2021)	Stan chemiczny poniżej dobrego (2020)	Stan chemiczny poniżej dobrego (2020)

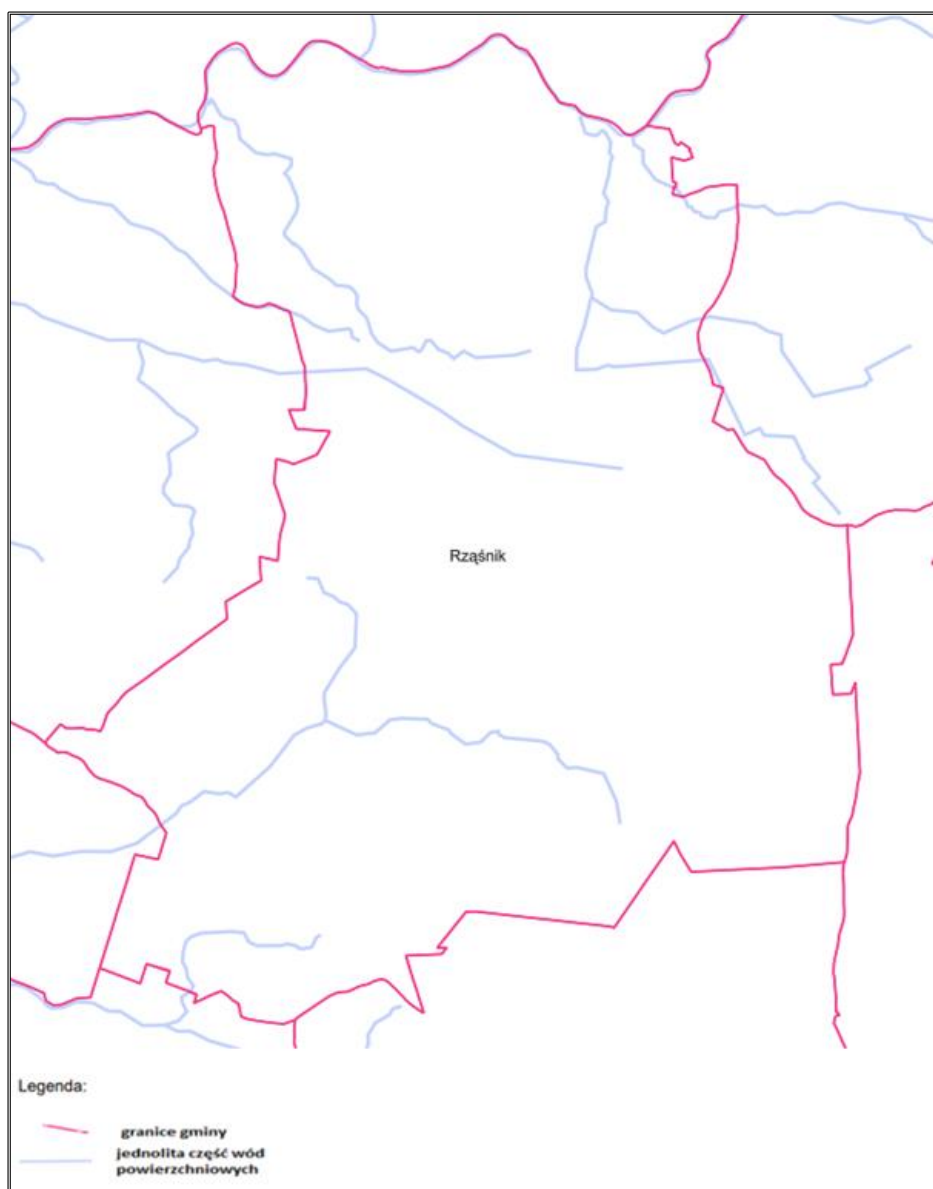
²⁵ Dane pozyskane od Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa ocenianej JCWP	Struga – Grądy Zalewne	Dopływ z Bielina - Plewica	Dopływ z Gostkowa - Gostkowo	Narew - Pułtusk, kładka	Dopływ z Białegobłota – Kobyli - Brańszczyk	Zambsk Kościelnych – Zambski Kościelne, most	Pрут - Okopy, most	Kanał z Pulw - Nowa Wieś
OCENA STANU JCWP (Rok ostatnich badań)	Zły stan wód (2021)	Zły stan wód (2021)	Zły stan wód (2021)	Zły stan wód (2021)	Zły stan wód (2021)	Zły stan wód (2021)	Zły stan wód (2021)	Zły stan wód (2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

Rysunek 8. Zlewnie JCWP na terenie gminy Rząśnik

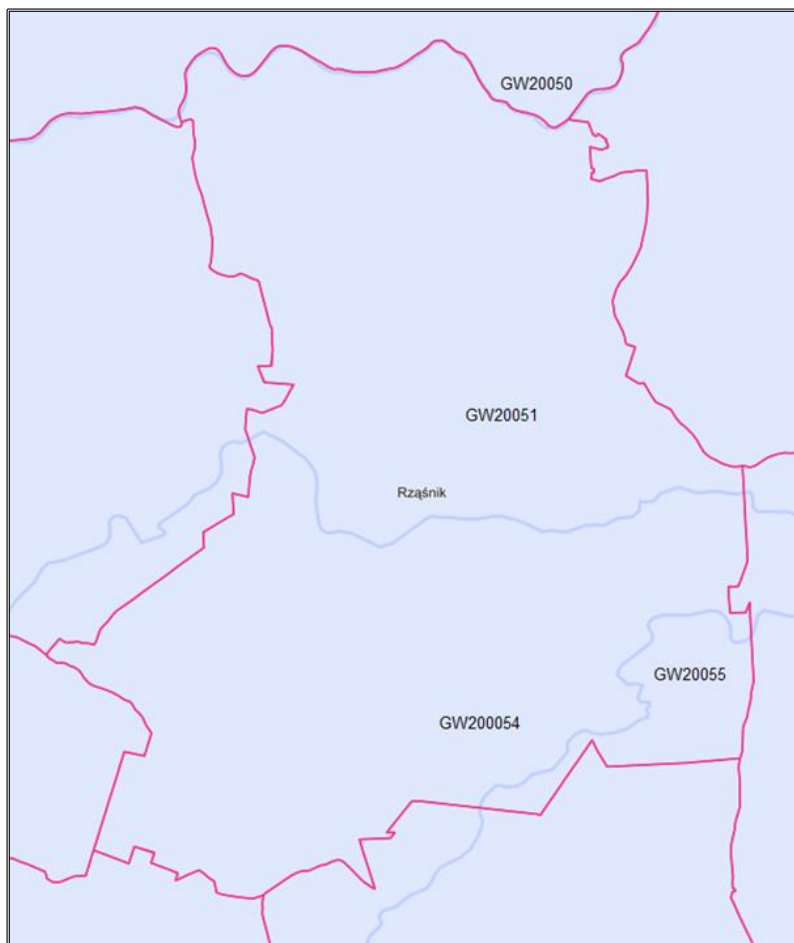
Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy.geoportal.gov.pl

Zlewnie Jednolitych Części Wód Podziemnych znajdujące się obecnie na terenie gminy (według podziału na 174 jednostki, który obowiązuje na lata 2022-2027):

- GW200051,
- GW200050,
- GW200055,
- GW200054.

Według danych uzyskanych od Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Warszawie, na obszarze gminy Rząśnik nie są zlokalizowane punkty pomiarowe krajowej sieci monitoringu jakości wód podziemnych.

Rysunek 9. Zlewnie JCWPd na obszarze gminy Rząśnik

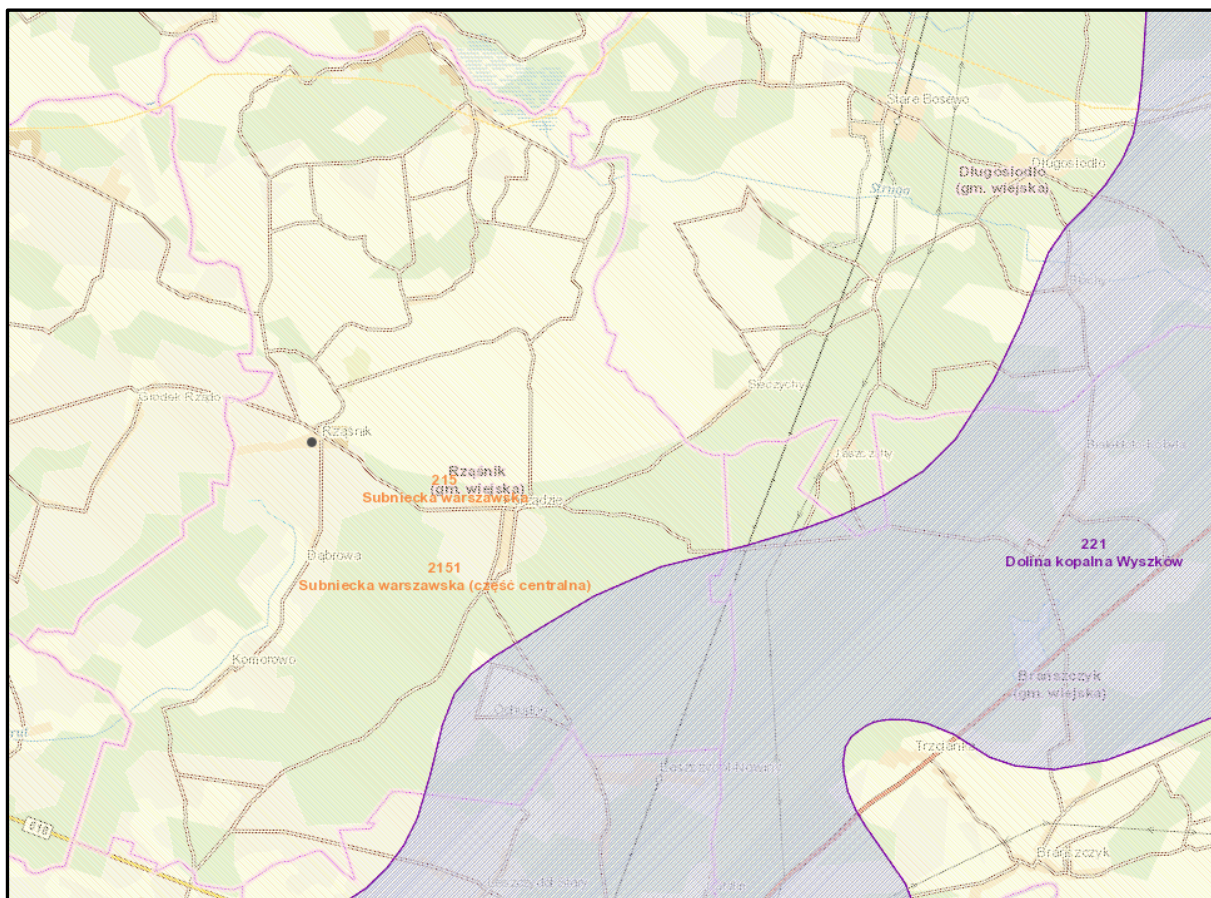
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z geologia.pgi.gov.pl

Dodatkowo obszar gminy Rząśnik znajduje się w zasięgu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- 215 – subniecka warszawska – nieudokumentowany zbiornik,
- 2151 – subniecka warszawska (część centralna) – nieudokumentowany zbiornik,
- 221 – dolina kopalna Wyszaków – udokumentowany zbiornik.

Lokalizacja gminy na obszarze zlewnia GWZP została przedstawiona na mapie poniżej.

Rysunek 10. GWZP położone na terenie gminy Rząśnik

Źródło: Opracowanie własne na podstawie portalu Geologia, <https://geologia.pgi.gov.pl/>

GWZP nr 221 Dolina kopalna Wyszaków jest położony w centralnej Polsce, w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Według dokumentacji hydrogeologicznej zbiornik ten ma 369 km². Jest to zbiornik porowy powstały w czwartorzędzie. Obejmuje go obszar wysokiej ochrony²⁶.

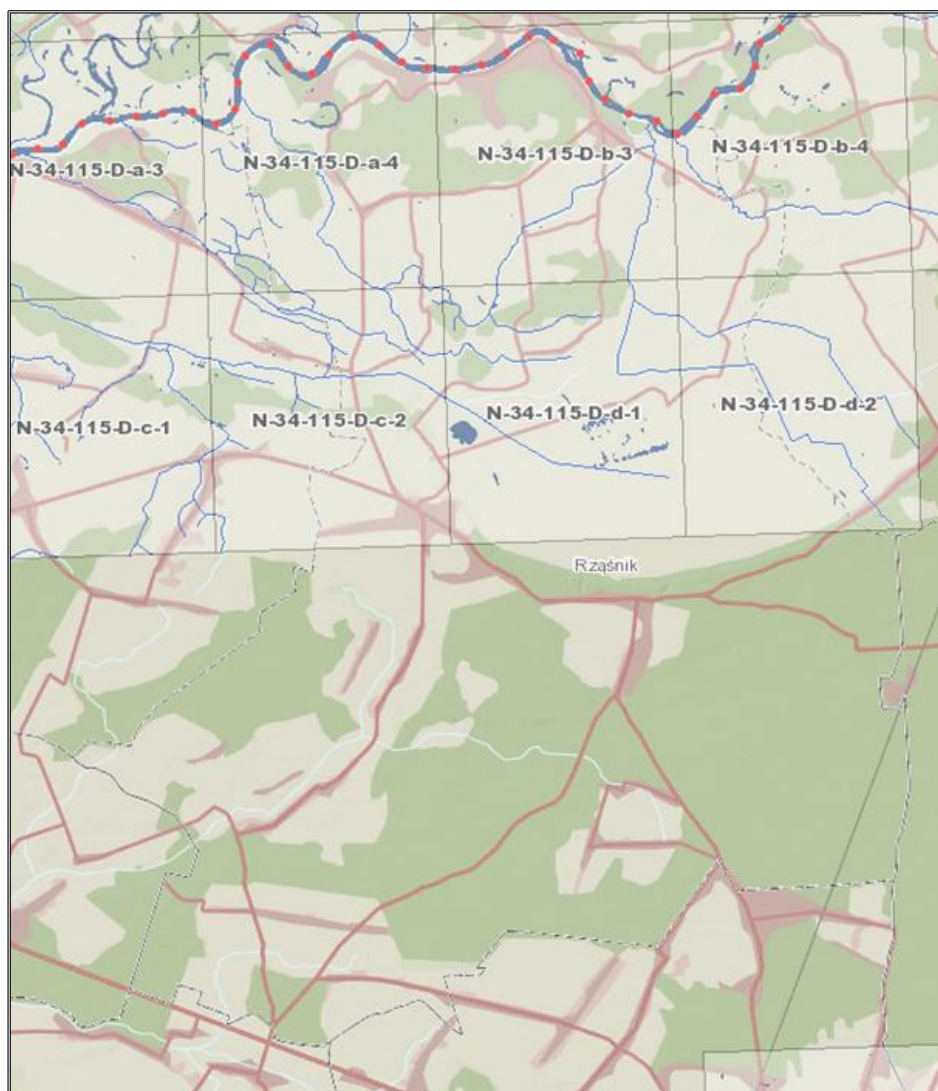
Zagrożenie i ryzyko powodziowe

Występowanie zagrożenia powodziowego na danym terenie oznacza duże prawdopodobieństwo wystąpienia tam zjawiska powodzi. Ryzyko powodzi natomiast oznacza kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i prawdopodobieństwa wystąpienia związanych z powodzią potencjalnych negatywnych konsekwencji dla życia i zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej.

Ocena ryzyka powodziowego przygotowywana jest przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Pobliskie tereny rzeki Narew i uchodzącej do niej rzeki Struga, w okresie wezbrań mogą ulec zalaniu wodami rzecznyymi. Tereny zagrożone powodzią zostały przedstawione na poniższym rysunku.

²⁶ <https://www.pgi.gov.pl/psh/materialy-informacyjne-psh/informatory-psh/4719-informator-psh-2017-gzwp/file.html>

Rysunek 11. Obszar gminy Rząśnik, dla którego opracowano arkusze map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych powodowane jest głównie przez wzmożoną działalność antropogeniczną na terenie zlewni, tj. urbanizacja, rolnictwo czy uprzemysłowienie. Do głównych zagrożeń zasobów i jakości wód na terenie gminy Rząśnik należy zaliczyć:

- emisję ścieków komunalnych;
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.

Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich. Rozproszenie zabudowy mieszkaniowej na obszarze gminy sprawia, że budowa kanalizacji sanitarnej jest często ekonomicznie nieuzasadniona. W takiej sytuacji,

mieszkańcy obszarów nieskanalizowanych korzystają ze zbiorników bezodpływowych (szamba), opróżnianych przez wyspecjalizowane firmy. Korzystanie z nieszczelnego szamba grozi skażeniem bakteriologicznym gleby oraz wody wokół posesji, a zanieczyszczenia chemiczne są wchłaniane przez rośliny, w tym warzywa i zboża. Szkodliwe związki chemiczne rozprzestrzeniają się także na większe odległości, skażając wody podziemne.

Problem czystości wód powierzchniowych na terenie gminy Rzęśnik stanowi problem ponadlokalny. Do takich źródeł zanieczyszczeń należą²⁷:

- spływy wód deszczowych z terenów zurbanizowanych, nieujętych w systemy kanalizacyjne,
- niesprawnie działające systemy urządzeń melioracyjnych,
- stosowanie nawozów azotowych i fosforowych do nawożenia pól i łąk,
- przesieki z nieszczelnych szamb z posesji położonych przy ciekach wodnych.

Susza

W ramach planu przeciwdziałania skutkom suszy wyznaczono w czterostopniowym podziale zagrożenia suszą następujące klasy obszarów²⁸:

- I klasa – obszary zagrożone w stopniu słabym,
- II klasa – obszary zagrożone w stopniu umiarkowanym,
- III klasa – obszary zagrożone w stopniu silnym,
- IV klasa – obszary zagrożone w stopniu ekstremalnym.

Gmina Rzęśnik według:

- mapy klas zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych. położona jest na terenie klasy IV, czyli obszarze ekstremalnie zagrożonym.
- mapy klas zagrożenia suszą hydrologiczną, znajduje się na terenie klasy II, świadczy to o umiarkowanym zagrożeniu suszą.
- mapy klas zagrożenia suszą hydrogeologiczną, znajduje się na terenie klasy I czyli występuje tam słabe zagrożenie suszą hydrologiczną.

Na podstawie mapy łącznego zagrożenia suszą (suma zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną) gmina Rzęśnik, znajduje się na terenie zagrożenia suszą w stopniu umiarkowanym.

²⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzęśnik

²⁸ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615)

Podsumowanie analiza SWOT

Tabela 10. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami

Mocne strony	Słabe strony
— monitorowanie wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiskowego prowadzonego przez GIOŚ, — duże zasoby wód powierzchniowych.	— zły stan wód powierzchniowych, — niesprawnie działające systemy urządzeń melioracyjnych, — brak oceny jakości wód podziemnych, — spływy wód z terenów zurbanizowanych pogarszające jakość wód na terenie gminy.
Szanse	Zagrożenia
— wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, — rozwój „systemu retencjonowania wody” w postaci rozbudowy tzw. małej retencji, — zwiększenie działań z zakresu ochrony wód.	— działalność rolniczo-gospodarcza stanowiąca ryzyko zanieczyszczeń wód, — zagrożenie powodzią wpływające na wody podziemne, — umiarkowany stopień zagrożenia suszą.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa

Infrastruktura wodociągowa

Gmina Rzęśnik zaopatrywana jest w wodę z trzech Stacji Uzdatniania Wody²⁹:

- SUW Rzęśnik o studniach głębokości 117 m i 111,5 m,
- SUW Stary Lubiel o studniach głębokości 100 m i 98,5 m,
- SUW Ochudno o studniach głębokości 52 m i 52,6 m.

Zgodnie z danymi GUS długość sieci wodociągowej czynnej i rozdzielczej na terenie gminy Rzęśnik w roku 2022 wynosiła 146,5 km. Wartości do roku 2020 określają długość czynnej sieci rozdzielczej, natomiast kolejne lata obrazują już długość sieci rozdzielczej i przesyłowej. Liczba przyłączy w 2022 r. wynosiła 1 855 szt., czyli o 107 szt. więcej niż w 2018 r. W ostatnim analizowanym roku odnotowano 22 awarie sieci, co daje wartość o 12 większą niż w 2018 roku. Sytuacja gminy w kontekście infrastruktury wodociągowej jest korzystna. Świadczy o tym wzrost wartości budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury technicznej. Za rok 2022, dane nie są jeszcze udostępnione, lecz biorąc pod uwagę tendencję wzrostową tego wskaźnika w okresie lat 2018-2021 możemy spodziewać się wzrostu wartości

²⁹ Raport o stanie Gminy Rzęśnik za 2022 rok

lub utrzymania go na tym samym poziomie. W 2021 r. budynki mieszkalne podłączone do wodociągu stanowiły aż 99,7% wszystkich budynków mieszkalnych. Szczegółowe informacje na temat stanu sieci wodociągowej na terenie gminy Rząśnik w latach 2018-2022 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 11. Sieć wodociągowa na terenie gminy Rząśnik w latach 2018- 2022³⁰

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2019	2020	2021	2022
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	143,8	143,9	145,7	145,8	146,5
Liczba przyłączy	szt.	1 778	1 782	1 812	1 835	1 855
Awarie sieci	szt.	10	15	12	13	22
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	288,0	273,0	274,0	272,0	268,0
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej	%	98,6	98,5	99,7	99,7	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Wyszkowie, wydając komunikat w sprawie jakości wody do spożycia przez ludzi z wodociągów objętych nadzorem w 2021 roku, określiła³¹:

- wodociąg publiczny Rząśnik – woda przydatna do spożycia,
- wodociąg publiczny Stary Lubiel – woda przydatna do spożycia,
- wodociąg publiczny Ochudno – woda przydatna do spożycia.

Infrastruktura kanalizacyjna

Zgodnie z danymi GUS przez cały analizowany okres, długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Rząśnik wynosiła 41,7 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w okresie 2018-2022 zwiększyła się o 33 sztuki. Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury w roku 2021 wynosiła 42,9%.

Sieć kanalizacyjna obejmuje takie miejscowości jak: Rząśnik, Porządzie i Ochudno³².

³⁰ Długość czynnej sieci rozdzielczej do roku 2020 zawierają informacje wyłączenie o sieci rozdzielczej, natomiast kolejne lata to suma długości czynnej sieci rozdzielczej i przesyłowej

³¹ Ocena obszarowa jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie gminy Rząśnik za 2021 rok

³² Raport o stanie Gminy Rząśnik za 2022 rok

Tabela 12. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Rzęśnik w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018	2019	2020	2021	2022
Długość czynnej sieci	km.	39,3	39,4	41,1	41,1	41,7
Przylączya prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	764	766	774	781	797
Ścieki bytowe odprowadzane siecią kanalizacyjną	dam ³	91,0	91,0	92,0	80,0	94,0
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury	%	42,8	42,8	43,0	42,9	-
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	3	6	5	3	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków. Zlokalizowana jest w miejscowości Rzęśnik. Jej średnia przepustowość wynosi 350,00 m³/dobę³³.

Na obszarze gminy wyznaczona została aglomeracja ściekowa Rzęśnik uchwałą nr XXX.183.2020 z dnia 31 grudnia 2020 r. Rady Gminy Rzęśnik, w której skład wchodzi miejscowości Rzęśnik i Porządzie. Wielkość aglomeracji wynosi 2654 RLM.

Na terenie gminy w miejscach nieskanalizowanych występują przydomowe oczyszczalnie, których w 2022 zinwentaryzowano 149 szt. oraz szamba – zbiorniki bezodpływowe.³⁴

Podsumowanie analiza SWOT

Tabela 13. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Mocne strony	Słabe strony
— funkcjonowanie oczyszczalni ścieków, — wysoki stopień zwodociągowania gminy, — woda z wodociągów publicznych możliwa do spożycia, — przynależności do aglomeracji ściekowej.	— słabo skanalizowany obszar gminy, — korzystanie przez mieszkańców ze zbiorników bezodpływowych.
Szanse	Zagrożenia
— rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, — dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.	— wzrastająca liczba awarii infrastruktury wodno-kanalizacyjnej — ryzyko niewłaściwego użytkowania przydomowych oczyszczalni.

Źródło: Opracowanie własne

³³ Raport o stanie Gminy Rzęśnik za 2022 rok

³⁴Raport o stanie Gminy Rzęśnik za 2022 rok

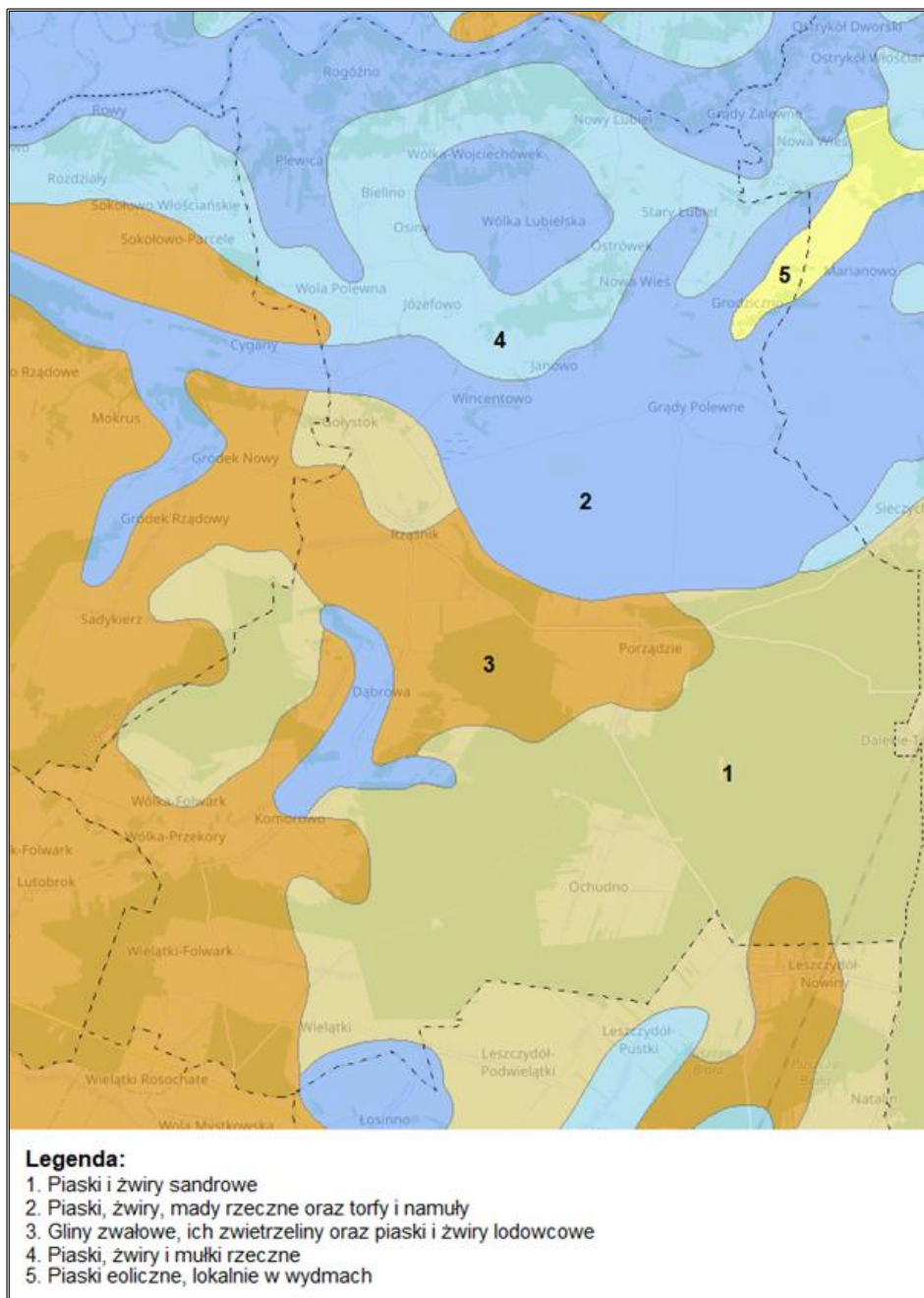
3.2.6 Zasoby geologiczne

Powierzchnię gminy Rząśnik charakteryzuje teren nizinny, na którym występują niewielkie deniwelacje. Najwyższy punkt (115,4m n.p.m.) znajduje się na równinie wodnolodowcowej w okolicy Sadykierza- Parcele. Natomiast najniższy (82 m n.p.m.) zlokalizowany jest przy prawym brzegu Narwi. Nisko położone terasy zalewowe, utworzone przez meandrującą Narew charakteryzują się licznymi starorzeczami, wypełnionymi wodą lub suchymi. Część obszaru gminy zajmują równiny wodnolodowcowe i denudacyjno-erozyjne, urozmaicone formami pochodzenia lodowcowego- pagórkami moren czołowych oraz kemami³⁵.

Na terenie gminy dominują utwory plejstoceny i holoceny. Są nimi m.in. piaski i żwiry wodnolodowcowe, ły i mułki jeziorne. Szczegółowa mapa utworów przypowierzchniowych gminy Rząśnik znajduje się poniżej.

³⁵ <http://bazadata.pgi.gov.pl/data/mgsp/txt/mgsp0412.pdf>

Rysunek 12. Mapa utworów przypowierzchniowych gminy Rząśnik

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bdl.lasy.gov.pl

Na terenie gminy Rząśnik nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych³⁶. Zgodnie z informacjami z Urzędu Gminy Rząśnik na terenie gminy dochodzi do nielegalnych eksploatacji złóż kopalnianych.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Ochrony Przeciwośuwiskowej SOPO), na terenie gminy Rząśnik wstępnie nie rozpoznano obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych.

³⁶ <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/> 1

Podsumowanie analiza SWOT

Tabela 14. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne

Mocne strony	Słabe strony
— brak występowania obszarów zagrożonych osuwiskami.	— brak miejsc udokumentowanych złóż surowców mineralnych.
Szanse	Zagrożenia
— rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych, prace badawcze PIG wpływające na odpowiednie rozpoznanie terenów.	— nielegalna eksploatacja złóż.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.7 Gleby

Gmina charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą glebową. Dominację jednak stanowią gleby mineralne- płowe oraz brunatne. Oprócz nich występują także gleby torfowe oraz gleby związane z działalnością antropogeniczną, takie jak hortisole i rigosole. Gleby występujące na obszarze gminy to gleby klas bonitacyjnych III, IIIb, IVa oraz IVb, z czego gleby klasy III i IIIb stanowią 3% obszaru gminy. Ważne ze względu na żyzność gleby i jej wpływ na uprawy rolne ma poziom pH. Z racji tego, iż wartość pH na obszarze gminy wynosi poniżej 5,5 to gleby te zaliczane są do gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych. O żyzności gleb decyduje również poziom próchnicy. W gminie Rzęśnik poziom wartości tego wskaźnika przekracza 2%, co oznacza, iż gleby te są żyzne. Największy poziom próchnicy w glebie mają tereny środkowej części gminy³⁷.

Struktura użytkowania powierzchni gminy kształtuje się następująco³⁸:

- 57,8% stanowią użytki rolne,
- 37% stanowią obszary leśne,
- 2,6% stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane,
- 2,6% stanowią tereny rekreacji i wypoczynku.

Krajobrazem charakterystycznym dla gminy Rzęśnik jest mozaikowy krajobraz rolniczy z zabudową wsi. Ten typ krajobrazu cechują otwarte tereny, śródpolne zakrzewienia i zadrzewienia, rowy melioracyjne oraz zabudowa wiejska³⁹.

Na terenie gminy nie został zlokalizowany punkt pomiarowo-kontrolny monitoringu chemizmu gleb ornych, realizowanego w ramach obowiązującego Państwowego Monitoringu

³⁷ Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Rzęśnik

³⁸ Raport o stanie Gminy Rzęśnik za 2022 rok

³⁹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

Środowiska, z racji czego nie dokonano żadnych badań w kontekście jakości gleby na tym obszarze⁴⁰.

Według ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku, przez historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi rozumie się zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które zaistniało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r., a także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi. Według danych z mapy zanieczyszczeń powierzchni ziemi, na terenie gminy Rzęśnik nie udokumentowano żadnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi⁴¹.

Podsumowanie analiza SWOT

Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby

Mocne strony	Słabe strony
— występowanie żyznych gleb o wysokiej zawartości próchnicy, — duża ilość gleb przeznaczonych pod uprawy rolne.	— brak monitoringu jakości gleb.
Szanse	Zagrożenia
— wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, — popularyzacja działań ekologicznych, — programy rolno-środowiskowe.	— postępująca urbanizacja i fragmentyzacja terenu, — zmiany klimatyczne

Źródło: Opracowanie własne

3.2.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Aktem prawnym regulującym system gospodarki odpadami na terenie gminy jest Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Rzęśnik, który zawiera szczegółowe zasady w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, dotyczące:

- wyposażenia nieruchomości w opisane w niniejszym Regulaminie, pojemniki służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie tych pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, chyba że obowiązki te przejmie gmina jako część usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zamian za uiszczoną przez właściciela opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- prowadzenia selektywnego zbierania i przekazywania przedsiębiorcy odpadów komunalnych, w sposób opisany w niniejszym Regulaminie,

⁴⁰ Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce 2020-2022

⁴¹ <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

- zbierania odpadów niepodlegających segregacji do pojemników o wielkości i liczbie uzależnionej od liczby mieszkańców nieruchomości w sposób opisany w niniejszym Regulaminie,
- przekazywania odpadów zebranych selektywnie przedsiębiorcy w terminach wyznaczonych harmonogramem dostarczonemu właścicielom nieruchomości,
- mycia pojazdów samochodowych poza myjniami może odbywać się wyłącznie pod warunkiem:
 - niezanieczyszczania środowiska i odprowadzania powstających ścieków do kanalizacji sanitarnej lub zbiornika bezodpływowego,
 - dokonywania tych czynności na wydzielonych, utwardzonych częściach nieruchomości oraz przy użyciu środków ulegających biodegradacji,
- naprawy pojazdów samochodowych poza warsztatami samochodowymi może odbywać się pod warunkiem :
 - niezanieczyszczania środowiska i gromadzenia powstających odpadów w urządzeniach do tego przeznaczonych,
 - drobnych napraw, np. wymiana kół, świec zapłonowych, żarówek, uzupełnianie płynów, itp.,
 - naprawa pojazdów samochodowych nie stwarza uciążliwości dla właścicieli sąsiednich nieruchomości,
- usunięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż jego nieruchomości, przy czym za taki chodnik uznaje się wydzieloną część drogi publicznej, służącą do ruchu pieszego, położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości; właściciel nieruchomości nie jest zobowiązany do uprzątnięcia chodnika, na którym jest dopuszczone parkowanie pojazdów samochodowych; rozpoczęcie usuwania śniegu i lodu powinno nastąpić niezwłocznie po ustaniu opadów albo wystąpieniu śliskości,
- utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsca gromadzenia odpadów komunalnych w szczególności poprzez:
 - umieszczanie poszczególnych rodzajów odpadów w pojemnikach wyłącznie do tego przeznaczonych,
 - dostosowanie pojemności pojemników do ilości wytworzonych odpadów w celu niedopuszczania do przepełnienia pojemników,
 - zamykanie pojemników,
 - systematyczne opróżnianie pojemników, nie dopuszczając do ich przepełnienia.

Na terenie gminy Rzęśnik w okresie lat 2018-2022 nastąpił wzrost ilości produkowanych odpadów. W roku 2022 względem roku 2018 zebranych odpadów ogółem było o 104,37% więcej. W roku 2019 zaobserwowano wzrost odpadów zebranych selektywnie, lecz od

wskazanego roku do 2021 roku nastąpił spadek, po czym w 2022 roku, kolejny wzrost. Ostatecznie wartość ta zwiększyła się o 47,08% względem 2018 roku. Ilość odpadów zmieszanych niestety zmniejszyła się tylko w roku 2019, po czym z roku na rok obserwowano tendencję wzrostową w tym aspekcie. W efekcie tego odnotowano wzrost ilości odpadów zmieszanych ogółem o 142,76% względem 2018 roku. Szczegółowe dane na temat odpadów zebranych ogółem, odpadów zmieszanych i odpadów zebranych w sposób selektywny zawiera tabela poniżej.

Tabela 16. Odpady zebrane z terenu gminy Rząśnik w latach 2018-2022

Rodzaj odpadów	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
Zebrane ogółem	t	898,68	1 112,71	1 256,38	1 363,20	1 836,67
Zmieszane ogółem	t	538,16	384,68	842,32	982,46	1 306,42
Selektywne ogółem	t	360,52	728,03	414,06	380,74	530,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowe informacje dotyczące odpadów odebranych selektywnie z terenu gminy w latach 2018-2022 zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 17. Ilość odpadów zebranych selektywnie na terenie gminy Rząśnik w latach 2018-2022

Rodzaj odpadów	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
Opakowania z papieru i tektury	t	122,17	209,74	18,02	42,43	76,87
Opakowania z tworzyw sztucznych	t	90,50	256,03	65,25	12,68	121,98
Szkło	t	75,05	86,08	78,10	85,59	124,14
Metale	t	29,66	108,68	0,00	0,00	0,00
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	t	0,00	8,88	31,09	23,12	13,64
Odpady wielkogabarytowe	t	42,60	42,10	82,32	51,68	79,78
Odpady biodegradowalne	t	0,54	3,16	14,02	14,90	31,34
Zmieszane odpady opakowaniowe	t	0,00	13,36	125,26	112,38	82,56
Pozostałe	t	0,00	0,00	0,00	37,96	0,00
Ogółem	t	360,52	728,03	414,06	380,74	530,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane zawarte w tabeli powyżej widać ostateczny wzrost zbieranych selektywnie odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Rząśnik. Świadczy to o rozwoju gospodarki odpadami, co może się przyczynić do poprawy jakości środowiska.

Na terenie gminy funkcjonuje tymczasowy Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowany w miejscowości Nowy Lubiel. Do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych można przekazać odpady komunalne zebrane w sposób selektywny, w tym⁴²: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło, odpady wielomateriałowe, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty kompletny sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, zużyte opony, odzież i tekstylia, w tym odpady opakowaniowe z tekstyliów, odpady niebezpieczne, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwach domowych w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek.

Na terenie gminy nie funkcjonuje żadne składowisko odpadów. Występują natomiast „dzikie wysypiska”, których ilość stosunkowo się zmniejsza dzięki działalności PSZOK⁴³. Jednakże PSZOK w miejscowości Nowy Lubiel nie spełnia wszystkich wymogów. W związku z tym w obrębie geodezyjnym 0029 PGR Rząśnik (działki 5/5 oraz 6/1) wyznaczono „teren infrastruktury technicznej – kanalizacja i gospodarowanie odpadami”, gdzie zostanie wybudowany nowy PSZOK⁴⁴.

Do gospodarki odpadami należy zaliczyć również kwestie utylizacji azbestu i wyrobów zawierających azbest.

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane dane dotyczące masy wyrobów zinwentaryzowanych, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia zawierających azbest zebranych z gminy Rząśnik wg aktualnych danych znajdujących się w bazie azbestowej w 2022 roku.

⁴²

https://zgkrzasnik.esog.pl/#!/artykul,700236,PSZOK,741FBn1DHNhG4wJ4ar5AB7iAj1cLNdDA12D8hitj4ailCj23lr-VWh_61.html

⁴³ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Rząśnik

⁴⁴ Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla części gminy Rząśnik (załącznik 14)

Tabela 18. Wyroby azbestowe na terenie gminy Rzęśnik [kg]

Zinwentaryzowane	Unieszkodliwione	Pozostałe do unieszkodliwienia
7 696 031	873 048	6 822 984

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.bazaazbestowa.gov.pl

Zinwentaryzowane odpady na terenie gminy Rzęśnik wynoszą 7 696 031 kg. Odpadów do unieszkodliwienia zostało aż 88,66%, czyli 6 822 984. Dane z roku 2022 roku wykazują, iż na ten moment zostało unieszkodliwionych zaledwie 873 048 kg wyrobów zawierających azbest.

Podsumowanie analiza SWOT

Tabela 19. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Mocne strony	Słabe strony
— funkcjonujący punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie gminy, — wzrost wartości odpadów selektywnych względem 2018 roku, — spadek ilości „dzikich wysypisk”.	— wzrost wartości produkowanych odpadów , w tym odpadów zmieszanych, — bardzo niski stopień usunięcia wyrobów azbestowych na terenie gminy.
Szanse	Zagrożenia
— pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowanie infrastruktury gospodarki odpadami, — ciągła edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej.	— rosnące koszty systemu gospodarowania odpadami.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.9 Zasoby przyrodnicze

Znaczną część obszaru gminy Rzęśnik zajmują rozległe tereny mokradeł, bagien i łąk, które stały się siedliskiem wielu gatunków ptaków. Obszar tych siedlisk został objęty ochroną w ramach obszarów Natura 2000⁴⁵.

Na terenach leśnych występuje głównie sosna zwyczajna. Mniejszy udział mają także dąb i brzoza. Inne gatunki występują w obrębie pojedynczych wydzieleni. Najcenniejszymi roślinami na obszarze gminy są: lilia złotogłów, sasanka otwarta, wawrzynka wilczełyko, konwalia majowa, pierwiosnki, naparstnica zwyczajna, storczyki, barwinek pospolity i widłaki⁴⁶.

Świat zwierzęcy na terenie gminy Rzęśnik reprezentowany jest przez takie gatunki, jak: łoś, jeleń, sarna, dzik, daniel, zając, lis czy też bóbr, który wciąż zwiększa swoją liczebność. Gady,

⁴⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzęśnik

⁴⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzęśnik

które występują na tym obszarze to: jaszczurka zwinka, padalec, żmija, zaskroniec. Natomiast płazami, które bytują na terenie gminy, są: traszki, rzekotka i kumak nizinny. Jak zostało wspomniane wyżej, w obrębie obszarów chronionych tworzą się siedliska ptaków. Gatunkami je reprezentującymi są: bocian czarny, błotniaki, kobuz, derkacz, dudek, kosa, muchówka mała, bocian biały, świergotek polny, lerka oraz jarzębatka⁴⁷.

Lasy na obszarze gminy zajmują powierzchnię 6 547,00 ha stanowiąc przy tym 38,4% ogółu gruntów gminnych. Lasy publiczne stanowią 85,38% całej powierzchni lasów. Poniżej zamieszczono tabelę z podziałem lasów na obszarze gminy Rzęśnik.

Tabela 20. Struktura lasów na terenie gminy Rzęśnik

Wyszczególnienie	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
Lesistość	%	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4
Lasy ogółem	ha	6 547,30	6 547,30	6 549,76	6 544,34	6 547,00
Lasy publiczne ogółem	ha	5 587,30	5 587,30	5 588,76	5 588,34	5 590,00
Lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	5 586,52	5 586,52	5 587,98	5 587,92	5 589,58
Lasy prywatne ogółem	ha	960,00	960,00	961,00	956,00	957,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Rzęśnik znajduje się na obszarze Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka. Jego powierzchnia wynosi ok. 20 000 ha. Obszar ten położony jest w zasięgu zlodowacenia środkowopolskiego. Na większości terenu przeważają równiny moreny dennej. Obszar Nadleśnictwa jest mało zróżnicowany- 95% powierzchni stanowią utwory akumulacji lodowcowej, z czego 80% z nich to tereny zbudowane z piasków sandrowych. Dominującym typem siedliskowym jest bór świeży i bór mieszany świeży⁴⁸.

Większość zwierząt i ptaków występujących na terenie gminy Rzęśnik podlega ochronie prawnej na mocy ustawy o ochronie przyrody (Dz.U.2023 r., poz. 1336) i Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 r. poz. 2380).

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody są:

- parki narodowe, rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,

⁴⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzęśnik

⁴⁸ <https://ostrow.warszawa.lasy.gov.pl/lasy-nadleśnictwa>

- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Rząśnik występują:

- Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi,
- Obszar Natura 2000 Bagno Pulwy,
- Obszar Natura 2000 Puszcza Biała,
- użytki ekologiczne.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi (PLB140014) – obszar specjalnej ochrony ptaków, w tym cyranki, płaskonosa, siewaczki rzecznej, siewaczki obrożnej, dubelta, rycyka, krwawodzioba, rybitwy białoczelnej i dudka. Zajmuje powierzchnię 26 527,92 ha i obejmuje odcinek rzeki Narwi, zlokalizowany na terenie Niziny Północnomazowieckiej, pomiędzy Łomżą a Pułtuskim. Pawie na całym odcinku 140 km, rzeka silnie meandruje, przez co występują liczne wypłylenia, łachy i starorzecza. Dolina porośnięta jest zadrzewieniami wierzbowymi i olchowymi oraz niewielkimi połaciami borów sosnowych⁴⁹.

Na terenie tym obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 23 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014, które zmienione zostało zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 maja 2016 r.

Obszar Natura 2000 Bagno Pulwy (PLB140015) – obszar specjalnej ochrony ptaków, w tym derkacza, czajki, gęsi białoczelnej i siewki złotej. Powierzchnia obszaru to 4112,00 ha. Bagno Pulwy to równinny teren w Pradolinie Narwi. Obecnie znaczną część terenu zajmują łąki i pastwiska, tworzące zwarte kompleksy⁵⁰.

Na terenie tym obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 17 października 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Pulwy PLB140015.

⁴⁹ <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewnatura2000.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140014.B>

⁵⁰ https://warszawa.rdos.gov.pl/files/artykuly/24062/OPIS_zalozen_Bagno_Pulwy.pdf

Obszar Natura 2000 Puszcza Biała (PLB14007) – obszar specjalnej ochrony ptaków, w tym bociana czarnego, bociana białego, trzmielojada, bielika, błotniaka łąkowego, błotniaka stawowego, orlika krzykliwego, jarząbka, derkacza, żurawia, dzięcioła czarnego, lelka, kraska, zimorodka, dzięcioła średniego, lerka, świergotka polnego, jarzębatka, gąsiorka, ortolana, kobuza, dudka, siniaka, kszuka, rycyka i krwawodzioba. Zajmuje obszar 64 000 ha powierzchni. Jest to jeden z największych kompleksów leśnych na Mazowszu, usytuowany pomiędzy rzekami Narew i Bug. Teren w większości pokryty jest lasami iglastymi, o przewadze gatunkowej sosny oraz w niewielkim stopniu drzewostanami dębowo- grabowymi, jesionowo- olszowymi i olszowymi⁵¹.

Na terenie tym obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007, które zmienione zostało zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 28 marca 2022 r.

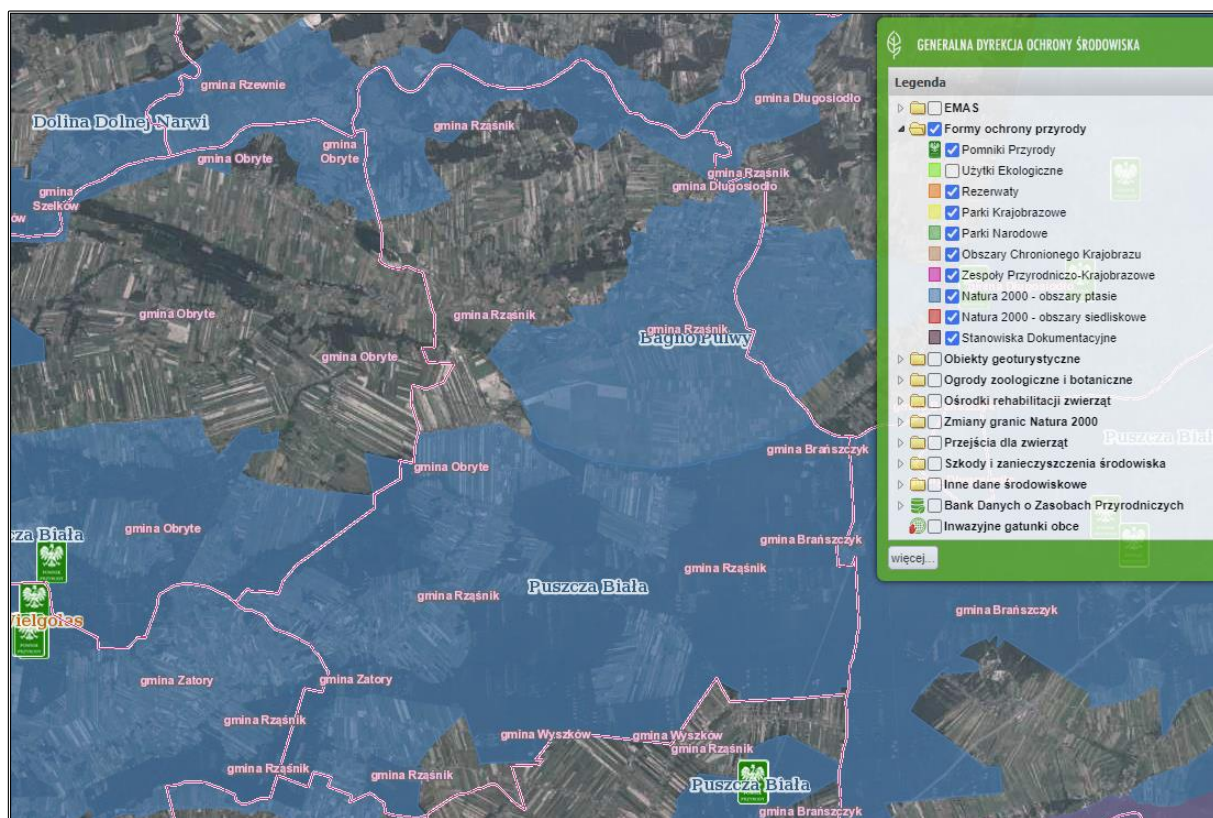
Na obszarze natura 2000 zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zabrania się podejmować działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami:

- znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Na poniższym rysunku zaprezentowano lokalizację obszarów Natura 2000 w granicach gminy.

⁵¹ <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewnatura2000.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140007.B>

Rysunek 13. Obszary Natura 2000 w obrębie granic gminy Rząśnik

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

Wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1336) „Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

Na obszarze gminy znajdują się 11 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 3,43 ha. Poniżej została zamieszczona tabela zawierająca szczegółowe informacje o użytkach ekologicznych występujących na obszarze gminy Rząśnik.

Tabela 21. Użytki ekologiczne występujące w granicach gminy Rząśnik

Numer rejestru wojewódzkiego	Pow [ha]	Obiekt
229	0,62	zabagniony zbiornik wodny
230	0,17	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
231	0,17	zabagniony zbiornik wodny
232	0,17	żwirownia

Numer rejestru wojewódzkiego	Pow [ha]	Obiekt
233	0,17	tereny bagienne porośnięte iwą, brzozą, olszą
234	0,14	tereny bagienne porośnięte iwą, brzozą, olszą
235	1,30	tereny bagienne porośnięte iwą, brzozą, olszą
237	0,11	tereny bagienne porośnięte iwą, brzozą, olszą
238	0,06	tereny bagienne porośnięte iwą, brzozą, olszą
239	0,41	tereny bagienne porośnięte iwą, brzozą, olszą
240	0,11	tereny bagienne porośnięte iwą, brzozą, olszą

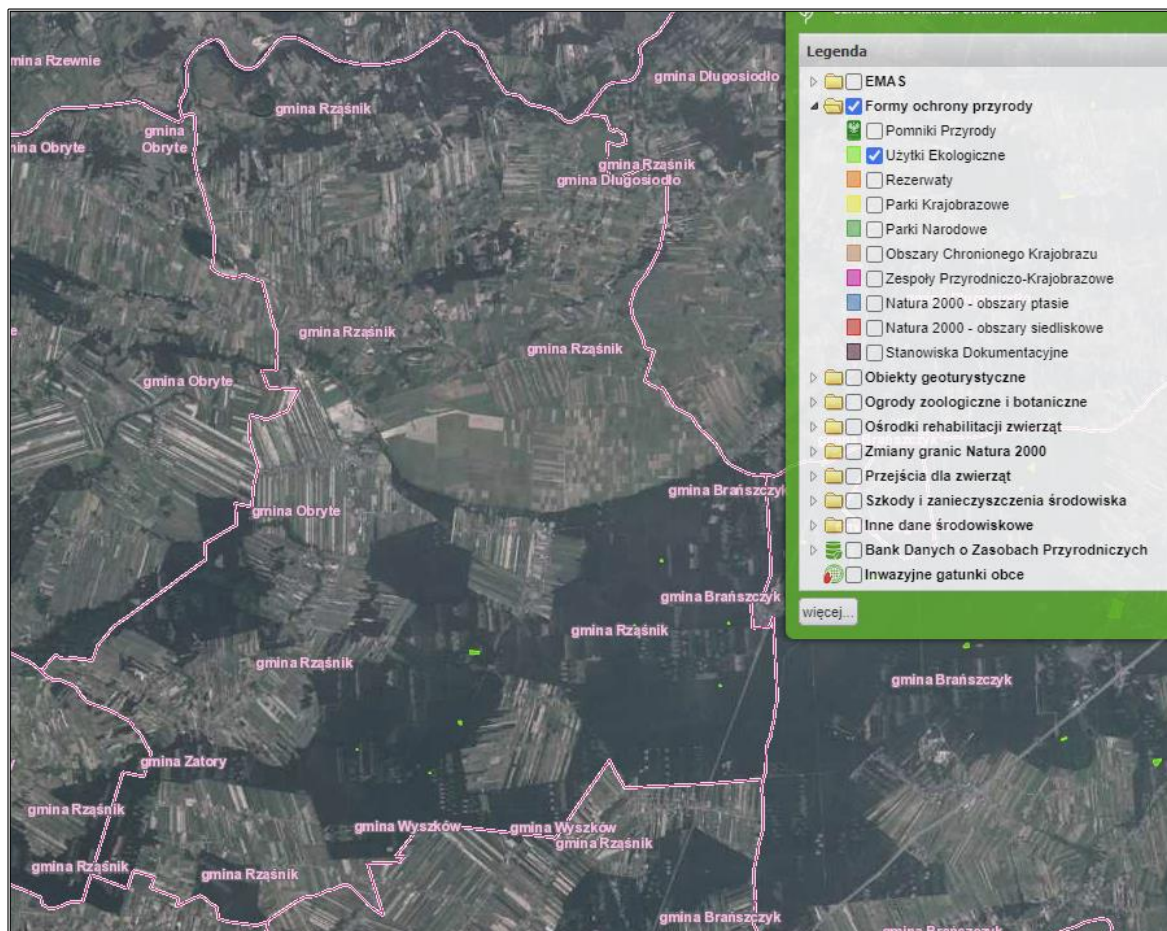
Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://ongeo.pl/geoportall/gmina-rzasnik/ochrona-przyrody>

W stosunku do użytku ekologicznego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzania i zanieczyszczania gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

Poniższy rysunek przedstawia miejsca występowania użytków ekologicznych na obszarze gminy Rzęśnik. Te formy ochrony przyrody zlokalizowane są głównie w południowo - wschodniej części gminy.

Rysunek 14. Użytki ekologiczne w obrębie granic gminy Rząśnik

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

Korytarze ekologiczne

Korytarz ekologiczny to wydłużony obszar łączący podobne siedliska będący drogą wybraną przez zwierzęta do przemieszczania się między nimi. Oprócz drogi wędrówki zwierząt jest też drogą rozprzestrzeniania się roślin i grzybów.

Na terenie gminy Rząśnik znajdują się dwa korytarze ekologiczne z 2012 roku⁵²:

- korytarz ekologiczny Puszcza Biała (GKPnC-1),
- korytarz ekologiczny Dolina Środkowej Narwi (GKPnC-23).

⁵² <https://korytarze.pl/mapa/podzial-korytarzy-ze-wzgledu-na-strefy>

Podsumowanie analiza SWOT

Tabela 22. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Zasoby przyrodnicze

Mocne strony	Słabe strony
— istniejące walory naturalne i krajobrazowe, — występowanie form ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000, — duża różnorodność krajobrazowa, ekosystemowa, siedliskowa i gatunkowa, — przebiegające przez obszar gminy korytarze ekologiczne o randze krajowej, — wysoka lesistość.	— presja urbanizacyjna i turystyczna na obszary chronione, — brak pełnej waloryzacji przyrodniczej obszaru.
Szanse	Zagrożenia
— programy i akcje edukacyjno-informacyjne o potrzebie ochrony przyrody, — zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych, — zalesianie nieużytków.	— zmiany klimatyczne powodujące nieodwracalne przekształcenia w ekosystemach, — dewastacja i degradacja istniejących form ochrony przyrody i krajobrazu, — fragmentacja siedlisk związana z rozwojem zabudowy i przebiegiem ważnych szlaków komunikacyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2022 r., poz. 2556 ze zm.) dzielimy na:

- zakłady o dużym ryzyku,
- zakłady o zwiększonym ryzyku.

W obydwu przypadkach dzielimy je jeszcze z uwzględnieniem:

- kryteriów kwalifikowania substancji do kategorii substancji stwarzających zagrożenia:
 - dla zdrowia,
 - fizyczne,
 - dla środowiska,
 - pozostałe,
- nazw i oznaczeń numerycznych substancji niebezpiecznych decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku.

Na terenie gminy Rząśnik, jak i na całym obszarze powiatu wyszkowskiego nie funkcjonują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR) ani zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR).

Poważne zagrożenie w powiecie wyszkowskim oraz na sąsiednich terenach gminy może stanowić transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym i kolejowym. Obecność ważnych szlaków komunikacyjnych stanowi nie tylko potencjał rozwojowy regionu, ale także zwiększa możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych. Na terenie gminy Rząśnik występuje droga wojewódzka nr 618 oraz fragment kolei, co może stwarzać może potencjalne ryzyko podczas transportu ładunków niebezpiecznych.

Wśród innych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie gminy, można wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych). Z ogólnodostępnych informacji wynika, że na terenie gminy Rząśnik w ostatnim czasie nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnych awarii⁵³.

Podsumowanie analiza SWOT

Tabela 23. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Mocne strony	Słabe strony
— brak zakładów ZDR i ZZR.	— małe prawdopodobieństwo przewidzenia możliwości poważnej awarii.
Szanse	Zagrożenia
— edukacja społeczeństwa na temat postępowania podczas wystąpienia poważnej awarii, — wyposażenie służb bezpieczeństwa, — opracowywanie przez prowadzących zakłady przemysłowe planów operacyjno-ratowniczych oraz zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.	— możliwość wystąpienia zdarzeń losowych w zakładach pracy, — możliwość awarii podczas transportu przez gminę substancji niebezpiecznych, — nasilające się ekstremalne zjawiska pogodowe (zmiany klimatyczne).

Źródło: Opracowanie własne

⁵³ Raport o stanie Gminy Rząśnik za 2022 rok

3.3 Zagadnienia horyzontalne

Zgodnie z wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, w ramach każdego obszaru interwencji należy uwzględnić zagadnienia horyzontalne: adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska.

3.3.1 Adaptacja do zmian klimatu

Pogłębiające się w ostatnich latach zmiany klimatu niosą ze sobą wiele negatywnych zjawisk, takich jak ekstremalnie wysokie temperatury, które z roku na rok są coraz to wyższe. Zjawiska te są zagrożeniem dla rozwoju kraju, zarówno sfery społecznej, jak i gospodarczej. Konieczne jest zatem podjęcie działań na rzecz dostosowania się (adaptacji) do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja).

Dokument pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020) stanowi odpowiedź na walkę ze zmianami klimatu, a jego głównym celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Ponadto uruchomiona została strona internetowa klimada.mos.gov.pl, na której znajdują się informacje dotyczące adaptacji do zmian klimatu.

Według SPA2020 do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu w skali regionalnej zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne, ulewne deszcze, wzrost okresów upalnych).

Gminy posiadają uprawnienia do kształtowania i tworzenia polityki ekologicznej za pomocą obowiązujących przepisów. Podstawą podejmowania działań proekologicznych w gminach są przepisy m.in.:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

Poza obowiązkowymi działaniami wynikającymi z przepisów prawa, gminy mogą wprowadzać dodatkowe inicjatywy. Wśród przykładowych działań mających pozytywny wpływ na środowisko można wskazać:

- angażowanie mieszkańców, m.in. poprzez prowadzenie działań edukacyjnych na terenie gminy – organizacja warsztatów oraz konkursów o tematyce proekologicznej,
- wyodrębnienie w budżecie gminy środków finansowych na realizację projektów klimatyczno-środowiskowych,
- prowadzenie mobilnych punktów odbioru odpadów, np. elektroodpadów,
- prowadzenie bezpłatnych punktów doradztwa energetycznego,
- wykorzystywanie energii odnawialnej do zasilania infrastruktury gminnej,
- ograniczanie strat ciepła poprzez termomodernizację budynków gminnych, modernizację lub wymianę indywidualnych źródeł ciepła,
- zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej,
- wprowadzanie zielonej infrastruktury w mieście (np. zielone dachy, ogrody deszczowe),
- stworzenie systemu ostrzegania i informowania o zagrożeniach związanych ze zmianami klimatu.

Zaplanowane w Programie Ochrony Środowiska zadania mają na celu mitygację, adaptację do zmian klimatu oraz ograniczenie jego skutków. Należą do nich m.in. działania służące przede wszystkim ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń w zakresie: efektywności energetycznej (termomodernizacje budynków, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wymiany kotłów na ekologiczne, wymiana oświetlenia), transportu – poprawy jakości dróg, w dziedzinie gospodarki odpadami – ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów, powstających ścieków oraz ich efektywnego zagospodarowania, zaangażowanie społeczne i wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, uwzględnianie zmian klimatu w dokumentach planistycznych.

3.3.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U. 2022 r., poz. 2556 ze zm.) problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych i środki masowego przekazu, które są zobowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r.) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP.

Aktualnie edukacja ekologiczna na terenie gminy Rzęśnik prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. W szkołach przeprowadzane są m.in.: kampanie ekologiczne, konkursy ekologiczne, pogadanki dot. ochrony ptaków, pogadanki dot. zbiórki i utylizacji odpadów, zajęcia plenerowe.

Ocenia się jednak, że w dalszym ciągu należy podnosić poziom świadomości mieszkańców gminy oraz lokalnych interesariuszy w zakresie efektywności energetycznej i możliwości oszczędzania energii. W związku z tym, władze lokalne powinny podejmować działania w celu poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców, nie tylko tych najmłodszych. Proponowane zadania w zakresie edukacji ekologicznej to:

- edukacja lokalnej społeczności z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie kampanii informacyjno – promocyjnej w zakresie gospodarki niskoemisyjnej oraz wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, promowanie atrakcyjności transportu publicznego, pieszego i rowerowego,
- działania zmierzające do różnicowania rolnictwa w kierunku rolnictwa ekologicznego,
- edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i negatywnych skutków promieniowania elektromagnetycznego,
- edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów wodnych,
- prowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami oraz ograniczenia ich powstawania,
- edukacja mieszkańców w zakresie właściwego zachowania się w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia.
- promowanie ochrony środowiska przyrodniczego na terenie gminy,
- działania zmierzające do różnicowania rolnictwa w kierunku rolnictwa ekologicznego.

3.3.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska są pojęciem, które zostało zdefiniowane w art. 104 ust. 2 ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska jako *zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska.*

Obecnie pojęcie to nie jest definiowane, chociaż powszechnie w środowisku twierdzi się, że zastąpiło je pojęcie poważnej awarii, zdefiniowane w ustawie. Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2022 r., poz. 2556 ze zm.). Wobec powyższego, rozumiane jest jako zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej

niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, a także poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportowych, wybuch, awarię zbiornika, katastrofę autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awarię obiektów hydrotechnicznych, itp.

Aktem prawnym definiującym pojęcie innego miejscowego zagrożenia jest ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2022 r., poz. 2057 ze zm.), która definiuje je jako zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub usunięcie skutków lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków. W świetle tej ustawy ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

- zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- zapewnianie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia oraz na rzecz ochrony ludności,
- prowadzenie działań ratowniczych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej.

3.3.4 Monitoring środowiska

Państwowy monitoring środowiska został powołany ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2023 r., poz. 824 ze zm.) w celu zapewnienia wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Stanowi on system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz zbierania, analizowania, udostępniania wyników badań i oceny elementów środowiska. Jego celem jest systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów,
- występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMS opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony

Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2023-2028 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska i obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą dla roku 2032” wykorzystuje i będzie wykorzystywał informacje wytworzone w ramach PMŚ w celu monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Wyniki monitoringu publikowane są w wydawanych co roku raportach o stanie środowiska w województwie mazowieckim oraz w rocznych ocenach jakości powietrza w województwie mazowieckim.

4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

4.1 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska

Na podstawie diagnozy stanu istniejącego oraz zagrożeń środowiska przyrodniczego gminy, zachowując spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym, dla każdego z obszarów interwencji określono kierunki interwencji.

W ramach obszarów interwencji wyznaczono cele operacyjne i działania ekologiczne. Zaplanowane zadania mają na celu poprawę jakości środowiska na terenie Gminy Rząśnik. Ich realizacja nie wpłynie negatywnie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000. Zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji powstałej infrastruktury, nie będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu czynności zabronionych w odniesieniu do form ochrony przyrody, występujących na tym obszarze. Zadania nie wpłyną w sposób znaczący na populację siedlisk i gatunków chronionych. Realizacja Programu nie wpłynie negatywnie na realizację celów ochrony obszarów chronionych. Przedsięwzięcia prowadzone będą na terenach głównie zurbanizowanych. Spodziewane są jedynie krótkoterminowe oddziaływania lub uciążliwości związane z prowadzonymi robotami budowlanymi, które ustaną po ich zakończeniu.

Należy zaznaczyć, że podmioty realizujące poszczególne działania powinny każdorazowo rozpatrywać kwestie ich wpływu na środowisko na kolejnych etapach procesu planistycznego i inwestycyjnego, po doprecyzowaniu lokalizacji, rodzaju i zakresu danego przedsięwzięcia, wpisującego się w założenia niniejszego dokumentu.

Tabela 24. Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego	Liczba budynków poddanych termomodernizacji [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Wzrost wartości	Poprawa efektywności energetycznej	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych osób fizycznych	Gmina Rzęśnik, Właściciele i zarządcy nieruchomości	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Długość wybudowanych dróg rowerowych [km] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik	0	50	Zmniejszenie emisji CO ₂	Budowa dróg rowerowych	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Zmniejszenie emisji CO ₂	Działania edukacyjno-promocyjne dotyczące gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Rzęśnik	Brak zainteresowania wśród mieszkańców
		Liczba budynków z wymienionymi źródłami ciepła [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Wzrost wartości	Zmniejszenie emisji CO ₂	Wymiana starych źródeł ciepła na ekologiczne	Gmina Rzęśnik, Właściciele i zarządcy nieruchomości	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba zmodernizowanych elementów oświetlenia [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Wzrost wartości	Zwiększenie wykorzystywania OZE	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego (energooszczędne lampy, wykorzystanie OZE)	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba budynków z wymienionymi źródłami ciepła [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Wzrost wartości	Zwiększenie wykorzystywania OZE	Montaż instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych osób fizycznych	Gmina Rzęśnik, Właściciele i zarządcy nieruchomości, Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba utworzonych stacji ładowania pojazdów [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Wzrost wartości	Zmniejszenie emisji CO ₂	Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych, a także rowerów i hulajnóg	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego	Długość zmodernizowanych dróg gminnych [km] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Wzrost wartości	Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym	Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych i wewnętrznych	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba mpzp, w których wprowadzono zapisów dotyczących standardów akustycznych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Długość rozbudowanych chodników [km] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Wzrost wartości	Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym	Budowa i modernizacja chodników na terenie gminy Rzęśnik	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
Pola elektromagnetyczne	Zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm	Liczba prowadzonych postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi	Prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba ewidencji źródeł wytwarzających pole elektromagnetyczne [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik	1	1	Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi	Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pole elektromagnetyczne	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba utworzonych kampanii edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi	Organizacja kampanii społecznych, ukierunkowanych na zwiększenie świadomości w zakresie pól elektromagnetycznych oraz propagujących racjonalne sposoby korzystania z urządzeń oraz środki ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gmina Rzęśnik	Brak zainteresowania wśród mieszkańców
Gospodarowanie wodami	Ochrona zasobów wodnych	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Współpraca z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w zakresie edukacji producentów rolnych w tematyce gospodarowania wodami	Gmina Rzęśnik	Brak zainteresowania wśród mieszkańców

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba dokumentów z uwzględnionymi mapami zagrożenia powodziowego [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik		Wzrost wartości	Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Gmina Rząśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik		Według potrzeb	Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie racjonalnego korzystania z wód i optymalizowania zużycia wody	Gmina Rząśnik, Placówki Oświatowe	Brak zainteresowania wśród mieszkańców
Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej	Przepustowość oczyszczalni ścieków [m ³ /d] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik		660	Poprawa funkcjonowania sytemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej	Budowa oczyszczalni ścieków w Rząśniku	Gmina Rząśnik	Brak zainteresowania wśród mieszkańców
		Długość sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	41,7	61,7	Poprawa funkcjonowania sytemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej	Budowa sieci kanalizacyjnej	Gmina Rząśnik	Brak zainteresowania wśród mieszkańców
		Długość sieci wodociągowej [km] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	146,5	156,5	Poprawa funkcjonowania sytemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej	Budowa sieci wodociągowej	Gmina Rząśnik	Brak zainteresowania wśród mieszkańców

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Stopień skontrolowanych przez Gminę zbiorników bezodpływowych/szamb, prowadzony co 2 lata na terenie gminy [%] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		100%	Poprawa funkcjonowania sytemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej	Kontrola nieruchomości w zakresie gospodarki wodno- ściekowej na obszarach nieskanalizowanych	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
Zasoby geologiczne	Ochrona zasobów złóż kopalin	Liczba przeprowadzonych kontroli [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Racjonalne zagospodarowani zasobami	Kontrola niekoncesjonowanej eksploatacji surowców mineralnych	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba przeprowadzonych prac rekultywacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Racjonalne zagospodarowani zasobami	Prowadzenie prac rekultywacyjnych na terenach poeksploatacyjnych w celu przywrócenia wartości przyrodniczych	Osoby prywatne	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba dokumentów uwzględniających właściwe przeznaczenie gruntów [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Racjonalne zagospodarowani zasobami	Zabezpieczenie gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania poprzez właściwe uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
Gleby	Ochrona przed degradacją gleb	Liczba działań zapobiegających zanieczyszczeniom gleb [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba działań zapobiegających zanieczyszczeniom gleb [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb ściekami komunalnymi	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba dokumentów uwzględniających właściwe przeznaczenie gruntów [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych	Zabezpieczenie gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania poprzez właściwe uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów	Gmina Rzęśnik, Placówki oświatowe	Brak zainteresowania wśród mieszkańców
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami	Ilość odebranych odpadów komunalnych [t] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik	1 836,67	Spadek wartości 1 836,67	Ograniczenie ilości odpadów Selektywne zbieranie odpadów	Obiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci i wdrażanie działań zapobiegających ich powstawaniu	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba przebudowanych PSZOK [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik	0	1	Ograniczenie ilości odpadów Selektywne zbieranie odpadów	Przebudowa PSZOK	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Ograniczenie ilości odpadów Selektywne zbieranie odpadów	Działania edukacyjne- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami	Gmina Rzęśnik	Brak zainteresowania wśród mieszkańców
		Ilość odpadów zawierających azbest [kg] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik	6 822 984	Spadek wartości< 6 822 984	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	Gmina Rzęśnik, Właściciele nieruchomości	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych	Liczba nowych nasadzeń [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Wzrost wartości	Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących	Nasadzenia roślinności	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba zrewaloryzowanych terenów zieleni [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Wzrost wartości	Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących	Rewaloryzacja terenów zieleni	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik		Według potrzeb	Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących	Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie prawnych i przyrodniczych postaw funkcjonowania obszarów chronionych oraz w zakresie ochrony dziedzictwa ekologicznego	Gmina Rzęśnik	Brak zainteresowania wśród mieszkańców
		Liczba form ochrony przyrody [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik	14 ⁵⁴	Wzrost wartości >14	Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących	Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
Zagrożenia poważnymi awariami	Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi	Liczba systemów wczesnego ostrzegania przed poważnymi awariami [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik	0	1	Minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii	Wprowadzenie systemu wczesnego ostrzegania przed poważnymi awariami	Gmina Rzęśnik	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba OSP ze zmodernizowanym sprzętowieniem [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rzęśnik	0	6	Minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii	Modernizacja sprzętowania do działań ratowniczo-gaśniczych (OSP)	Gmina Rzęśnik, Komenda Powiatowa PSP	Brak środków finansowych, Nagle, nieprzewidziane zdarzenia

⁵⁴ 3 obszary natura 2000 i 11 użytków ekologicznych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik		Według potrzeb	Minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii	Propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym i zasad bezpiecznych zachowań	Gmina Rząśnik, Komenda Powiatowa PSP	Brak zainteresowania wśród mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Rząśnik

Tabela 25. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Razem	Źródła finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032		
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych osób fizycznych	Gmina Rząśnik, Właściciele i zarządcy nieruchomości	1 809 948,52	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania									Budżet Gminy, Dotacja z Polskiego Ładu
	Budowa dróg rowerowych	Gmina Rząśnik	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania									Budżet Gminy, Dotacja z Polskiego Ładu, Dotacja z Budżetu województwa mazowieckiego, Środki unijne	
	Działania edukacyjno- promocyjne dotyczące gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Rząśnik	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania									Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Razem	Źródła finansowania	
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032			
	Wymiana starych źródeł ciepła na ekologiczne	Gmina Rząśnik, Właściciele i zarządcy nieruchomości	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania										Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne	
	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego (energooszczędne lampy, wykorzystanie OZE)	Gmina Rząśnik	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania bądź możliwości finansowania										Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne	
	Montaż instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych osób fizycznych	Gmina Rząśnik, Właściciele i zarządcy nieruchomości, Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania										Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne	
	Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych, a także rowerów i hulajnóg	Gmina Rząśnik	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania										Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne	
Zagrożenia hałasem	Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych i wewnętrznych	Gmina Rząśnik	8 169 893,28	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania										Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne
	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	Gmina Rząśnik	Wydatki ponoszone w ramach opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego										Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]								Razem	Źródła finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
	Budowa i modernizacja chodników na terenie gminy Rząśnik	Gmina Rząśnik	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania									Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne
Pola elektromagnetyczne	Prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć	Gmina Rząśnik	Koszty administracyjne w ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Gminy
	Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pole elektromagnetyczne	Gmina Rząśnik	Koszty administracyjne w ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Gminy
	Organizacja kampanii społecznych, ukierunkowanych na zwiększenie świadomości w zakresie pól elektromagnetycznych oraz propagujących racjonalne sposoby korzystania z urządzeń oraz środki ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gmina Rząśnik	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania									Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne
Gospodarowanie wodami	Współpraca z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w zakresie edukacji producentów rolnych w tematyce gospodarowania wodami	Gmina Rząśnik	Koszty w ramach bieżącej działalności Gminy i ODR									Budżet Gminy
	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Gmina Rząśnik	Wydatki ponoszone w ramach opracowania dokumentów planistycznych									Budżet Gminy
	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie racjonalnego korzystania z wód i optymalizowania zużycia wody	Gmina Rząśnik, Placówki Oświatowe	Koszty administracyjne w ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE, Środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Razem	Źródła finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032		
Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa oczyszczalni ścieków w Rzęśniku	Gmina Rzęśnik	8 984 799,45	-	-	-	-	-	-	-	-	8 984 799,45	Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE
	Budowa sieci kanalizacyjnej	Gmina Rzęśnik	200 000	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania									Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE
	Budowa sieci wodociągowej	Gmina Rzęśnik	200 000	Realizacja w zależności od pozyskania źródeł finansowania									Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE
	Kontrola nieruchomości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na obszarach nieskanalizowanych	Gmina Rzęśnik	Koszty administracyjne w ramach bieżącej działalności Gminy										Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE
Zasoby geologiczne	Kontrola niekoncesjonowanej eksploatacji surowców mineralnych	Gmina Rzęśnik	Koszty administracyjne w ramach bieżącej działalności Gminy										Budżet Gminy
	Prowadzenie prac rekultywacyjnych na terenach poeksploatacyjnych w celu przywrócenia wartości przyrodniczych	Osoby prywatne	Zadanie realizowane w ramach potrzeb przez podmioty prawne										Środki unijne, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	Zabezpieczenie gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania poprzez właściwe uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych	Gmina Rzęśnik	Wydatki ponoszone w ramach opracowania dokumentów planistycznych										Budżet Gminy

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]								Razem	Źródła finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
Gleby	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	Gmina Rząśnik	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania									Budżet Gminy, Dotacja z Budżetu województwa mazowieckiego
	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb ściekami komunalnymi	Gmina Rząśnik	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania									Budżet Gminy, Dotacja z Budżetu województwa mazowieckiego
	Zabezpieczenie gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania poprzez właściwe uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych	Gmina Rząśnik	Wydatki ponoszone w ramach opracowania dokumentów planistycznych									Budżet Gminy
	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów	Gmina Rząśnik, Placówki oświatowe	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania									Budżet Gminy, Środki krajowe
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Obiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych	Gmina Rząśnik	Koszty w ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Gminy
	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci i wdrażanie działań zapobiegających ich powstawaniu	Gmina Rząśnik	Koszty w ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Gminy
	Przebudowa PSZOK	Gmina Rząśnik	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania									Budżet Gminy, Dotacja z Budżetu województwa mazowieckiego, Środki UE, WFOŚiGW

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]								Razem	Źródła finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
	Działania edukacyjne- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami	Gmina Rząśnik	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania									Budżet Gminy, Dotacja z Budżetu województwa mazowieckiego, Środki UE, WFOŚiGW
	Sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	Gmina Rząśnik, Właściciele nieruchomości	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania									Budżet Gminy, Środki krajowe
Zasoby przyrodnicze	Nasadenia roślinności	Gmina Rząśnik	Koszty w ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Gminy
	Rewaloryzacja terenów zieleni	Gmina Rząśnik	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania									Budżet Gminy, Dotacja z Budżetu województwa mazowieckiego, Środki UE
	Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie prawnych i przyrodniczych postaw funkcjonowania obszarów chronionych oraz w zakresie ochrony dziedzictwa ekologicznego	Gmina Rząśnik	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania									Budżet Gminy, Dotacja z Budżetu województwa mazowieckiego, Środki UE, WFOŚiGW
	Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej	Gmina Rząśnik	Koszty w ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Gminy
Zagrożenia poważnymi awariami	Wprowadzenie systemu wczesnego ostrzegania przed poważnymi awariami	Gmina Rząśnik	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania									Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Razem	Źródła finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032		
	Modernizacja usprzętowania do działań ratowniczo-gaśniczych (OSP)	Gmina Rząśnik, Komenda Powiatowa PSP	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania										Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE
	Propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym i zasad bezpiecznych zachowań	Gmina Rząśnik, Komenda Powiatowa PSP	Koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania										Budżet Gminy, Środki krajowe, Środki UE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Rząśnik

Tabela 26. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Prowadzenie systemu monitoringu powietrza oraz kontrola dotrymania standardów emisyjnych	GIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ	-
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku	GIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ	-
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Prowadzenie monitoring natężenia pól elektromagnetycznych	GIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ	-
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ	-
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Kontrola pozwoleń wodno-prawnych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących	-
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	Kontrola i ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy (OUG)	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, Środki własne OUG	-
7.	GLEBY	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	Urząd Marszałkowski, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza, Właściciele gospodarstw rolnych	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących	-
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Prowadzenie i monitorowanie bazy danych azbestu i PCB	Urząd Marszałkowski	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, fundusze zewnętrzne	-
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	Monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska	GIOŚ, RDOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ	-
10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych	GIOŚ, Powiatowa Państwowa Straż Pożarna	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ	-

Źródło: Opracowanie własne

4.2 Instrumenty realizacji programu

Realizacja zagadnień ochrony środowiska przyrodniczego w polskim porządku prawnym opiera się na bogatym zasobie aktów prawnych regulujących tę materię, wśród których kluczowymi są: prawo ochrony środowiska, prawo wodne, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o odpadach, prawo geologiczne i górnicze oraz prawo budowlane.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 będzie realizowany w oparciu o instrumenty, które można podzielić na prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.

Do instrumentów prawnych zalicza się przede wszystkim wydawane decyzje i pozwolenia. Do kompetencji wójta należy m.in. wydawanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego czy decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Działania przewidziane do realizacji w ramach przedmiotowego Programu mogą wymagać również uzyskania innych decyzji lub pozwoleń, np. pozwolenia na budowę, które wydaje starosta czy pozwolenia wodnoprawnego, które w zależności od rodzaju inwestycji wydaje: dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich lub minister właściwy do spraw gospodarki wodnej.

Do instrumentów finansowych, poza opłatami i administracyjnymi karami pieniężnymi, należy zaliczyć środki finansowe na realizację poszczególnych działań określonych w Programie. Planowane działania będą wdrażane z wykorzystaniem środków własnych gminy (w ramach budżetu Gminy Rzęśnik), ale również w oparciu o środki zewnętrzne, w tym dotacje i pożyczki z funduszy krajowych, europejskich czy norweskich. Część zadań będzie realizowana przez jednostki organizacyjne Gminy Rzęśnik w ramach ich budżetów, ale także przez indywidualnych mieszkańców. Ponadto w Programie uwzględnione zostały zadania monitorowane, za których realizację odpowiadają organy zewnętrzne, które będą pokrywać koszty zadań zgodnie z planem swoich budżetów.

Najważniejszym instrumentem społecznym realizacji Programu jest edukacja ekologiczna, w tym organizowanie konkursów, warsztatów czy kampanii informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców. Innym instrumentem społecznym są również postępowania prowadzone z udziałem społeczeństwa oraz konsultacje społeczne, w ramach których można zgłaszać uwagi i sugestie do projektów dokumentów strategicznych i programów, jak również planowanych inwestycji.

5. System realizacji programu ochrony środowiska

5.1 Zarządzanie ochroną środowiska w gminie

Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska powinno odbywać się w strukturze zadaniowo-instrumentalnej, obejmując wszystkie jednostki organizacyjne świadomie uczestniczące w jego realizacji.

Do podmiotów uczestniczących w organizacji i zarządzaniu *Programem Ochrony Środowiska* należą:

- Wójt Gminy Rząśnik,
- Rada Gminy Rząśnik.

Do grupy podmiotów monitorujących przebieg realizacji i efekty *Programu* należą:

- WIOŚ, PSSE, IMGW, RZGW,
- Wojewódzki Konserwator Przyrody,
- Podmioty gospodarcze (w określonym zakresie),
- Jednostki naukowo-badawcze (na zlecenia w określonym zakresie),
- Podmioty finansujące realizację zadań.

Do grupy podmiotów kształtujących społeczne wsparcie *Programu Ochrony Środowiska* należą:

- lokalne media,
- szkoły (system edukacji ekologicznej),
- organizacje pozarządowe funkcjonujące na obszarze Gminy.

Do grupy podmiotów bezpośrednio realizujących *Program Ochrony Środowiska* należą:

- podmioty gospodarcze realizujące zadania własne,
- samorząd gminny realizujący zadania publiczne w zakresie ochrony środowiska na swoim terenie.

Odbiorcą *Programu Ochrony Środowiska* jest społeczeństwo Gminy Rząśnik, które dokonuje jego oceny: akceptacji lub krytyki zaplanowanych działań oraz uczestniczy w negocjacjach rozwiązujących konflikty na tle lokalizacji inwestycji lub przeznaczenia określonych terenów.

5.2 Monitoring programu ochrony środowiska

Zgodnie z art. 18 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 2556 ze zm.), organ wykonawczy gminy jest zobowiązany sporządzać, co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które przedstawia na posiedzeniach rady gminy, a następnie przekazuje organowi wykonawczemu powiatu. Wskazane jest, by ewentualne korekty programu ochrony środowiska były wprowadzane w drodze uchwały.

Pierwszy raport z wykonania przedmiotowego „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032” powinien zostać przygotowany z lat 2024-2025 następny z lat 2026-2027, itd.

W związku z powyższym, podstawowe działania mające na celu kontrolę wdrażania programu obejmują sporządzanie, co dwa lata raportu oceniającego postęp wdrażania tegoż programu, którego przykładowa formuła powinna zawierać:

- ocenę efektywności wykonania zadań,
- ocenę aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
- ocenę stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- ocenę przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- ocenę niezbędnych modyfikacji Programu.

Nadzór i kontrola przebiegu realizacji i efektów wdrażania programu prowadzona będzie przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną,
- Urząd Gminy Rząśnik.

W tabeli poniżej przedstawiono propozycje wskaźników monitorowania celów *Programu Ochrony Środowiska*.

Tabela 27. Propozycje wskaźników monitorowania celów

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Wskaźnik monitorowania celu
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość docelowa	
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego	Liczba budynków poddanych termomodernizacji [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Wzrost wartości	Zmniejszenie zanieczyszczeń wprowadzonych do powietrza
		Długość wybudowanych dróg rowerowych [km] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	50	
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	
		Liczba zmodernizowanych elementów oświetlenia [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Wzrost wartości	
		Liczba utworzonych stacji ładowania pojazdów [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Wzrost wartości	
Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego	Długość zmodernizowanych dróg gminnych [km] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Wzrost wartości	Zmniejszenie zagrożenia hałasem poprzez jego utrzymanie w granicach poziomu obowiązujących standardów
		Liczba mpzp, w których wprowadzono zapisów dotyczących standardów akustycznych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Wskaźnik monitorowania celu
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość docelowa	
		Długość rozbudowanych chodników [km] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Wzrost wartości	
Pola elektromagnetyczne	Zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm	Liczba prowadzonych postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi
		Liczba ewidencji źródeł wytwarzających pole elektromagnetyczne [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	1	
		Liczba utworzonych kampanii edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	
Gospodarowanie wodami	Ochrona zasobów wodnych	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	Jakość/Stan JCWP i JCWPd znajdujących się na terenie gminy
		Liczba dokumentów z uwzględnionymi mapami zagrożenia powodziowego [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	
Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej	Przepustowość oczyszczalni ścieków [m3/d] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	660	Wartość ładunków zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu Stopień wyposażenia mieszkańców w kanalizację sanitarną
		Długość sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	61,7	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Wskaźnik monitorowania celu
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość docelowa	
		Długość sieci wodociągowej [km] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	156,5	
		Stopień skontrolowanych przez Gminę zbiorników bezodpływowych/szamb, prowadzony co 2 lata na terenie gminy [%] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	100	
Zasoby geologiczne	Ochrona zasobów złóż kopalin	Liczba przeprowadzonych kontroli [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	Racjonalne zagospodarowanie zasobami
		Liczba przeprowadzonych prac rekultywacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	
		Liczba dokumentów uwzględniających właściwe przeznaczenie gruntów [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	
Gleby	Ochrona przed degradacją gleb	Liczba działań zapobiegających zanieczyszczeniom gleb [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	Jakość gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych
		Liczba dokumentów uwzględniających właściwe przeznaczenie gruntów [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Wskaźnik monitorowania celu
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość docelowa	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami	Ilość odebranych odpadów komunalnych [t] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Spadek wartości < 1 836,67	Świadomość ekologiczna wśród mieszkańców
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	
		Liczba przebudowanych PSZOK [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	1	
		Ilość odpadów zawierających azbest [kg] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Spadek wartości< 6 822 984	
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych	Liczba nowych nasadzeń [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Wzrost wartości	Poprawa jakości utrzymania roślinności w dobrym stanie
		Liczba zrewaloryzowanych terenów zieleni [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Wzrost wartości	
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	
		Liczba nowych form ochrony przyrody [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Wzrost wartości >14	
Zagrożenia poważnymi awariami	Ochrona przed poważnymi awariami o zagrożeniami naturalnymi	Liczba systemów wczesnego ostrzegania przed poważnymi awariami [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	1	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii na terenie gminy Rząśnik

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Wskaźnik monitorowania celu
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość docelowa	
		Liczba OSP ze zmodernizowanym sprzętowaniem [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	6	
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Rząśnik	Według potrzeb	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Rząśnik

6. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

W niniejszej tabeli została opisana zgodność z dokumentami strategicznymi i programowymi. Przedstawiono akty prawne przyjmujące dane dokumenty czy programy, wyznaczone w nich kierunki działań/ działania odnoszące się do ochrony środowiska oraz wykazana została zgodność Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik z tymi dokumentami/programami poprzez przedstawienie celów środowiskowych/ kierunków działań, które są spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym, czy programie.

Tabela 28. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29.10.2013 r. Rada Ministrów	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony: — Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich; Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Energia: — Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju; — Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej; Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Środowisko: — Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód; — Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania; — Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego; — Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją; — Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi; — Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami; Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek: Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym Cel: Zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm — Kierunek: Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi Cel: Ochrona zasobów wodnych — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej Cel: Ochrona zasobów złóż kopalin — Kierunek: Racjonalne zagospodarowanie zasobami Cel: Ochrona przed degradacją gleb — Kierunek: Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek: Ograniczenie ilości odpadów — Kierunek: Selektywne zbieranie odpadów — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			— Kierunek: Racjonalne gospodarowanie odpadami - Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (spa 2020)	Przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29.10.2013 r. Rada Ministrów	Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska: — Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu; Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich: — Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu; Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu: — Kierunek działań 4.1 – monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie); Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu: Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu;	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących
Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030	Konkluzje Rady Europejskiej z dn. 23-24 października 2014 r.	Cel: Ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych względem roku 1990; Cel: Zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii;	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		Cel: Poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%.	
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Uchwała nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r.	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: — Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód; — Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania; — Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb; — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej; Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska: — Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu; — Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym; Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych; — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu;	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek: Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym Cel: Zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm — Kierunek: Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi Cel: Ochrona zasobów wód — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej Cel: Ochrona zasobów złóż kopalin — Kierunek: Racjonalne zagospodarowanie zasobami Cel: Ochrona przed degradacją gleb — Kierunek: Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek: Ograniczenie ilości odpadów — Kierunek: Selektywne zbieranie odpadów — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		— Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych; Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa; — Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji; Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska; Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.	— Kierunek: Racjonalne gospodarowanie odpadami Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek: Minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii
Polityka energetyczna Polski do 2040 roku	Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 marca 2021 r. (M.P. z 2021 r. poz. 264)	Cel szczegółowy: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych; Cel szczegółowy: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej; Cel szczegółowy: Rozwój odnawialnych źródeł energii; Cel szczegółowy: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji; Cel szczegółowy: Poprawa efektywności energetycznej.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Ochrona zasobów złóż kopalin — Kierunek: Racjonalne zagospodarowanie zasobami
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030	Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060)	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym: Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.	Cel: Poprawa jakości gospodarowania wodami — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
Strategia rozwoju kapitału społecznego 2030	Uchwała nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060)	Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym – Cel szczegółowy: Wyrównanie dostępu do zasobów i infrastruktury budujących kapitał społeczny oraz wzrost efektywności ich wykorzystania	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO ₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2030	Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1150)	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska: — Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska; — Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO ₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek: Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym Cel: Zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm — Kierunek: Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi Cel: Ochrona zasobów wód — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej Cel: Ochrona zasobów złóż kopalin — Kierunek: Racjonalne zagospodarowanie zasobami Cel: Ochrona przed degradacją gleb — Kierunek: Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek: Ograniczenie ilości odpadów — Kierunek: Selektywne zbieranie odpadów — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest — Kierunek: Racjonalne gospodarowanie odpadami Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	Uchwała Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1054)	Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek: Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)	(KPOP, 2015) (M.P. z 2015 r. poz. 905)	Cele szczegółowe: — Osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia; — Osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032	Uchwała nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca	Cele główne: — usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
	2010 r. (M.P. 2009 poz. 734)	— minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju, — likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.	— Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest
Krajowy Program Zapobiegania Powstawaniu Odpadów	Uchwała nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. (M.P. z 2016 poz. 784)	Cele: — Rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii; — Budowa świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych; — Zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych.	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek: Ograniczenie ilości odpadów — Kierunek: Selektywne zbieranie odpadów — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest — Kierunek: Racjonalne gospodarowanie odpadami
Aktualizacja „Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych”	Obwieszczenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 marca 2023 r.	Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.	Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej
Program wodno-środowiskowy kraju	Artykuł 4 Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu	Cele Programu:	Cel: Ochrona zasobów wodnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
	Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. (RDW)	— nie pogarszanie stanu części wód, — osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, — spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie), — zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.	— Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi - Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. (Dz.U. 2023 r. poz.300)	Dokument ten stanowi podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych na obszarze dorzecza i określa zasady gospodarowania nimi. Służy także koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody.	Cel: Ochrona zasobów wodnych Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
Plany zarządzania ryzykiem powodziowym	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz.U. 2016 r. poz. 1911)	1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego: 1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi; 1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP; 2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego: 2.2. Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi; 2.3. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP; 2.4. Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP; 3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym: 3.2. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych; 3.3. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych; 3.4. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi; 3.5. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności; 3.6. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe; 3.7. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.	Cel: Ochrona zasobów wodnych — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi
Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz.U. 2021 poz. 1615)	Głównym celem programu jest przeciwdziałanie skutkom suszy. Do celów szczegółowych PPSS należą:	Cel: Ochrona zasobów wodnych — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		1) skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy; 2) zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy; 3) edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy; 4) formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.	
Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+	Uchwała nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r.	Cel główny: Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska. Obszar: Środowisko i energetyka. Kierunki interwencji: — Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska, — Proekologiczna transformacja energetyki, — Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu, — Poprawa jakości środowiska, — Podnoszenie efektywności energetycznej	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek: Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym Cel: Zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm — Kierunek: Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi Cel: Ochrona zasobów wodnych — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej Cel: Ochrona zasobów złóż kopalin — Kierunek: Racjonalne zagospodarowanie zasobami Cel: Ochrona przed degradacją gleb — Kierunek: Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			— Kierunek: Ograniczenie ilości odpadów — Kierunek: Selektywne zbieranie odpadów — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest — Kierunek: Racjonalne gospodarowanie odpadami Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek: Minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego	Uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.	Postulowane działania w zakresie ochrony środowiska i zasobów przyrody.	Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących
Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	Uchwała nr 2/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 17 stycznia 2023 r.	Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP): — Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu; — Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; Zagrożenia hałasem (KA): — Ochrona przed hałasem; Pola elektromagnetyczne (PEM): — Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym; Gospodarowanie wodami (ZW):	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek: Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym Cel: Zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm — Kierunek: Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi Cel: Ochrona zasobów wodnych — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		— Zmniejszenie antropopresji i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych; — Zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej i łagodzenie skutków suszy; Gospodarka wodno-ściekowa (GW): — Poprawa gospodarki wodno-ściekowej; Zasoby geologiczne (ZG): — Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi; Gleby (GL): — Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu; Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO): — Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego; Zasoby przyrodnicze (ZP): — Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej; — Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej; — Zwiększanie lesistości; Zagrożenia poważnymi awariami (PAP): Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków;	Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej Cel: Ochrona zasobów złóż kopalin — Kierunek: Racjonalne zagospodarowanie zasobami Cel: Ochrona przed degradacją gleb — Kierunek: Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek: Ograniczenie ilości odpadów — Kierunek: Selektywne zbieranie odpadów — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest — Kierunek: Racjonalne gospodarowanie odpadami Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek: Minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii
Uchwała antysmogowa województwa mazowieckiego	Uchwała nr 162/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24	Niniejsza uchwała wprowadza:	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
	października 2017 r. zmieniona uchwałą nr 59/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 kwietnia 2022 r.	- zakaz ogrzewania biomasą w budynkach będących w zasięgu sieci ciepłowniczej, - zakaz od 1 lipca 2018 r. spalania: - mułu i flotokoncentratu, - węgla brunatnego, - węgla kamiennego o uziarnieniu 0-3 mm, - drewna o wilgotności powyżej 20%. - zakaz od 1 stycznia 2023 r. używania kotłów niespełniających wymogów emisyjnych żadnej z klas normy PN-EN 303-5:2012 oraz pieców i kominków niespełniających kryteriów emisji ekoprojektu, - zakaz od 1 października 2023 r. ogrzewania węglem w Warszawie, - zakaz od 1 stycznia 2028 r. używania kotłów klas 3. i 4. wg normy PN-EN 303-5:2012, - zakaz od 1 stycznia 2028 r. ogrzewania węglem w powiatach ościennych Warszawy.	Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej
Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone dopuszczalne i docelowe substancje w powietrzu	Uchwała nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r.	Głównym celem sporządzania i wdrażania Programów Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie. Programy Ochrony Powietrza wpływają na poprawę jakości powietrza i zwracają uwagę na przekroczenie poziomów dopuszczalnych różnych substancji w województwie. Dokumenty te wyznaczają zadania dla gmin, które uwzględniano także w założeniach realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego - Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ - Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE - Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej
Plan gospodarki odpadami województwa mazowieckiego	Uchwałą nr 3/19 Sejmiku Województwa	Głównym celem dokumentu jest wskazanie kierunków rozwoju polityki zarządzania gospodarką odpadami	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
	Mazowieckiego z dnia 22 stycznia 2019 r.	oraz osiągnięcie celów i wymagań założonych w polityce ochrony środowiska, w tym wynikających z prawa Unii Europejskiej. Kierunkami działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami są: 1. Realizacja badań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, między innymi badania dotyczące analizy składu morfologicznego odpadów oraz właściwości fizycznych i chemicznych odpadów; 2. Utrzymanie finansowania inwestycji, między innymi przez instrumenty finansowe, ukierunkowanych na modernizację instalacji przetwarzających odpady komunalne, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, tak aby mogły dostosować się i spełniać wysokie standardy ochrony środowiska; 3. Ograniczenie możliwości finansowania ze środków publicznych inwestycji z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi i pochodzącymi z ich przetworzenia – w przypadku wystąpienia zagrożenia możliwości osiągnięcia wyznaczonych celów do 2020 r. lub w przypadku wystąpienia nadwyżki mocy przerobowych instalacji w regionach gospodarki odpadami w stosunku do dostępnego strumienia odpadów; 4. Organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu gminnym; 5. Obsługa systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi na poziomie województwa w oparciu o BDO;	— Kierunek: Ograniczenie ilości odpadów — Kierunek: Selektywne zbieranie odpadów — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest — Kierunek: Racjonalne gospodarowanie odpadami

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		6. Wdrożenie rozwiązań pozwalających na należyte monitorowanie i kontrolę postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12); 7. Realizacja działań na rzecz należytego zbilansowania funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s. m., od 1 stycznia 2016 r.; 8. Określenie procentowej różnicy pomiędzy stawkami opłat za odpady zbierane w sposób selektywny a odpadami zbieranymi w sposób nieselektywny, tak aby stanowiła ona zachętę do selektywnego zbierania odpadów; 9. Podział na regiony gospodarki odpadami komunalnymi wraz ze wskazaniem gmin wchodzących w skład każdego regionu, tak aby prawidłowo wykorzystać moce przerobowe instalacji, z uwzględnieniem aspektów ekologicznych i ekonomicznych.	
Strategia Rozwoju Powiatu Wyszowskiego do 2025 roku	Uchwała nr XVII/112/2015 Rady Powiatu w Wyszowie z dnia 30 grudnia 2015 r.	Cel strategiczny 1. Kształtowanie gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa bazy infrastrukturalnej obiektów publicznych, stanu infrastruktury komunalnej i drogowej w celu zwiększenia dostępności i spójności terytorialnej regionu, bezpieczeństwa mieszkańców, turystów, przedsiębiorców przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku	Uchwała nr XLI/241/2021 Rady Powiatu w Wyszowie z dnia 29 grudnia 2021 r.	Ochrona klimatu i jakości powietrza: — Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu; Zagrożenia hałasem: — Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców powiatu; Pola elektromagnetyczne: — Kontrola niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska na terenie powiatu; Gospodarowanie wodami: — Zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi umożliwiające zaspokojenie potrzeb wodnych powiatu przy utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód Gospodarka wodno-ściekowa: — Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez stworzenie nowoczesnej infrastruktury związanej z gospodarką wodno-ściekową; Zasoby geologiczne: — Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin oraz minimalizacja niekorzystnych skutków ich eksploatacji; Gleby: — Użytkowanie gleb zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz właściwe wykorzystanie ich naturalnego potencjału produkcyjnego; Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek: Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym Cel: Zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm — Kierunek: Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi Cel: Ochrona zasobów wodnych — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej Cel: Ochrona zasobów złóż kopalin — Kierunek: Racjonalne zagospodarowanie zasobami Cel: Ochrona przed degradacją gleb — Kierunek: Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek: Ograniczenie ilości odpadów — Kierunek: Selektywne zbieranie odpadów — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest — Kierunek: Racjonalne gospodarowanie odpadami Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		— Racjonalne gospodarowanie odpadami; Zasoby przyrodnicze: — Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona przyrody; Zagrożenia poważnymi awariami: — Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii.	— Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek: Minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii
Strategia Rozwoju Gminy Rząśnik na lata 2021-2030	Uchwała Nr XLVIII.298.2022 Rady Gminy Rząśnik z dnia 9 września 2022 roku	Cel strategiczny nr 1. Rozwój gospodarczy Gminy Rząśnik oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju, turystów, przedsiębiorców przy jednoczesnym poszerzaniu środowiska naturalnego Cele operacyjne: — Poprawa stanu technicznego regionalnej infrastruktury drogowej, — Poprawa bezpieczeństwa publicznego, — Obniżenie emisyjności gospodarki, — Podniesienie efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz prywatnych budynków mieszkalnych, — Rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury komunalnej dotyczy: kanalizacji, wodociągu, sieci gazowej, gospodarki odpadami, — Wspieranie budowy i sprawnego funkcjonowania systemu melioracji, — Zmniejszenie emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych na terenie gminy Rząśnik w celu poprawy jakości powietrza atmosferycznego, — Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz środowiska glebowo- wodnego na terenie gminy, — Zwiększenie wykorzystywania technologii OZE na terenie gminy,	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek: Zmniejszenie emisji CO₂ — Kierunek: Zwiększenie wykorzystania OZE — Kierunek: Poprawa efektywności energetycznej Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek: Zmniejszenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym Cel: Zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm — Kierunek: Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi Cel: Ochrona zasobów wodnych — Kierunek: Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek: Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej Cel: Ochrona zasobów złóż kopalin — Kierunek: Racjonalne zagospodarowanie zasobami Cel: Ochrona przed degradacją gleb — Kierunek: Poprawa jakości gleb, w tym użytkowanych w celach rolniczych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		— Efektywne usuwanie „niskiej emisji – lokalnych kotłowni węglowych” oraz dachowych pokryć azbestowych. Cel strategiczny nr 2. Podnoszenie jakości życia mieszkańców Cele operacyjne: — Ochrona zasobów środowiskowych i adaptacja do zmian klimatu, — Ochrona i kształtowanie krajobrazu oraz funkcjonalne zarządzanie przestrzenią, — Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym.	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek: Ograniczenie ilości odpadów — Kierunek: Selektywne zbieranie odpadów — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest — Kierunek: Racjonalne gospodarowanie odpadami Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek: Minimalizacja możliwości wystąpienia poważnych awarii
Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Rzęśnik na lata 2009-2032	Uchwałą Nr XXXIV/150/09 Rady Gminy Rzęśnik z dnia 11 września 2009 r.	Cele Programu: — Spowodowanie usunięcia z terenu gminy Rzęśnik azbestu oraz wyrobów zawierających azbest do roku 2032, — Spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko, — Stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek: Usuwanie wyrobów zawierających azbest
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Uchwała Nr XLIII.198.2017 Rady Gminy Rzęśnik z dnia 28 września 2017 roku	Główne kierunki: — Utrzymanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, które w strukturze gminy stanowią system przyrodniczy, — Wyeksponowanie w strukturze gminy obszarów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych	Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek: Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032 spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		— Ochrona istniejącej i wprowadzenie nowych terenów zieleni urządzonej, — Poprawa jakości środowiska, — Wzrost bezpieczeństwa ekologicznego.	

Źródło: Opracowanie własne

7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Opracowanie gminnego programu ochrony środowiska wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 2556 ze zm.).

Program ochrony środowiska jest dokumentem strategicznym odnoszącym się do aspektów środowiskowych. Dokument ten określa i systematyzuje działania niezbędne do poprawy jakości życia i stanu środowiska na terenie gminy Rząśnik oraz przyczynia się do zapewniania jej zrównoważonego rozwoju.

Gmina Rząśnik jest gminą wiejską, która zgodnie z danymi GUS liczy 6 843 mieszkańców. Położona jest w województwie mazowieckim, w powiecie wyszkowskim. Powierzchnia gminy wynosi 167,42 km². Znajduje się ona w odległości 70 km od Warszawy.

W granicach gminy występują formy ochrony przyrody takie, jak:

- Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi,
- Obszar Natura 2000 Bagno Pulwy,
- Obszar Natura 2000 Puszcza Biała,
- użytki ekologiczne.

Sieć wodociągów w obrębie granic gminy jest bardzo dobrze rozwinięta - 98,6% budynków mieszkalnych jest podłączonych do wodociągów. Obszar gminy wymaga lepszego skanalizowania, gdyż zaledwie 42,8% budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej.

Na obszarze gminy funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, który zajmuje się odbieraniem odpadów od mieszkańców. Gmina wymaga poprawy w zakresie większej efektywności unieszkodliwiania wyrobów azbestowych, ponieważ większość z nich nie została jeszcze poddana temu działaniu.

Stan powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych na obszarze gminy jest poddawany okresowym badaniom. Monitoringiem w tym zakresie zajmuje się WIOŚ w Warszawie. Główne źródła powstawania zanieczyszczenia na powietrze na terenie gminy stanowią: źródła punktowe (głównie kominy gospodarstw domowych i niewielkich zakładów przemysłowych), oraz źródła liniowe (głównie szlaki komunikacji drogowej). Badania powietrza w roku 2022 wykazały, że terytorium gminy Rząśnik znajduje się na obszarze przekroczeń B(a)P pod kątem ochrony zdrowia.

W ramach monitoringu jakości wody do spożycia, prowadzonego w 2022 roku przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Warszawie stwierdzono przydatność wody z wszystkich wodociągów do spożycia przez ludzi.

Od dnia 17 lutego 2023 roku obowiązuje rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły. Poniżej przedstawiono jednolite części wód powierzchniowych, które obecnie wg nowego podziału znajdują się na terenie gminy:

- RW20001026576 – Dopływ z Bielina,
- RW200010265929 – Dopływ z Zambsk Kościelnych,
- RW2000102657529 – Kanał z Pulw,
- RW20001626579 – Narew od Omulwi do Orzyca,
- RW200010267129 – Prut,
- RW200010265749 – Struga,
- RW20001226714979 – Bug od Liwca do jez. Zegrzyńskiego,
- RW200010267147969 – Dopływ z Białegobłota – Kobyli.

Według podziału Polski na 174 JCWPd, granice terytorialne gminy Rząśnik położone są na obszarach czterech jednolitych części wód podziemnych: Dodatkowo obszar gminy Rząśnik znajduje się w zasięgu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- 215 – subniecka warszawska – nieudokumentowany zbiornik,
- 215 – subniecka warszawska (część centralna) – nieudokumentowany zbiornik,
- 221 – dolina kopalna Wyszaków – udokumentowany zbiornik.

W granicach Gminy Rząśnik występują obszary zagrożenia powodziowego. Są to obszary w sąsiedztwie głównych rzek, które są najbardziej narażone na wezbranie i wylanie wód.

W Programie przeanalizowano 10 obszarów interwencji, do których należą: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowania wodami, gospodarka wodno – ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze oraz zagrożenia poważnymi awariami.

Następnie w ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono cele, kierunki interwencji i zadania, które zostały zaprezentowane w formie tabeli. Harmonogram planowanych działań obejmuje głównie zadania własne samorządu, ale także zadania jednostek organizacyjnych i podmiotów działających na terenie Gminy Rząśnik.

Wdrażania programu będzie się odbywać przez stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów. Organ wykonawczy Gminy Rząśnik odpowiedzialny będzie na sporządzanie i przedstawianie Radzie Gminy Rząśnik raportu z wykonania Programu co 2 lata. Monitoring będzie obejmował także bieżące kontrolowanie postępu działań zdefiniowanych i zaleconych w Programie.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Położenie gminy Rząśnik według regionalizacji fizjograficznej Polski	10
Tabela 2. Liczba ludności na terenie gminy Rząśnik w latach 2018-2022.....	11
Tabela 3. Wynikowe klasy strefy mazowieckiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za rok 2022 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi	22
Tabela 4. Wynikowe klasy strefy mazowieckiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za rok 2022 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	22
Tabela 5. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	24
Tabela 6. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem	26
Tabela 7. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne	28
Tabela 8. Wyniki badań zlewni JCWP prowadzonych na obszarze gminy	29
Tabela 9. Klasyfikacja i ocena zlewni jcwp na terenie gminy Rząśnik w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021)	31
Tabela 10. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami.....	38
Tabela 11. Sieć wodociągowa na terenie gminy Rząśnik w latach 2018- 2022	39
Tabela 12. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Rząśnik w latach 2018-2022.....	40
Tabela 13. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa	40
Tabela 14. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne	43
Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby.....	44
Tabela 16. Odpady zebrane z terenu gminy Rząśnik w latach 2018-2022.....	46
Tabela 17. Ilość odpadów zebranych selektywnie na terenie gminy Rząśnik w latach 2018-2022	46
Tabela 18. Wyroby azbestowe na terenie gminy Rząśnik [kg].....	48
Tabela 19. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	48
Tabela 20. Struktura lasów na terenie gminy Rząśnik	49
Tabela 21. Użytki ekologiczne występujące w granicach gminy Rząśnik	52
Tabela 22. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Zasoby przyrodnicze	55
Tabela 23. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami	56
Tabela 24. Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024-2028 z perspektywą do roku 2032	62
Tabela 25. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem	70
Tabela 26. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	77
Tabela 27. Propozycje wskaźników monitorowania celów.....	81
Tabela 28. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi.....	87
Rysunek 1. Położenie gminy Rząśnik na tle powiatu wyszkowskiego i województwa mazowieckiego	10
Rysunek 2. Sieć dróg na terenie gminy Rząśnik.....	12
Rysunek 3. Dzielnice klimatyczne Polski wg. W. Okołowicza D. Martyn	14
Rysunek 4. Energia wiatru w kWh/m ² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu	16
Rysunek 5. Mapa nasłonecznienia Polski	18
Rysunek 6. Temperatura na głębokości 2000 m p.p.t.....	19
Rysunek 7. Podział województwa mazowieckiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2022 rok.....	20
Rysunek 8. Zlewnie JCWP na terenie gminy Rząśnik	33
Rysunek 9. Zlewnie JCWPd na obszarze gminy Rząśnik.....	34
Rysunek 10. GWZP położone na terenie gminy Rząśnik	35
Rysunek 11. Obszar gminy Rząśnik, dla którego opracowano arkusze map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego.....	36
Rysunek 12. Mapa utworów przypowierzchniowych gminy Rząśnik	42
Rysunek 13. Obszary Natura 2000 w obrębie granic gminy Rząśnik	52
Rysunek 14. Użytki ekologiczne w obrębie granic gminy Rząśnik.....	54